

Mikrotop, Atelier krajinárskej tvorby
Hronská ul.34 , 976 13 Slovenská Ľupča, tel.,fax:088/96667

Návrh
Územného systému ekologickej stability
katastrálneho územia mesta

Banská Bystrica

Obstarávateľ
Útvar hlavného architekta mesta Banská Bystrica

Obstarávateľ: Útvar hlavného architekta mesta Banská Bystrica
Zhotoviteľ: Mikrotop, Atelier krajinárskej tvorby, Slovenská Ľupča

Hlavný riešiteľ: Ing. Klára Jančurová
Zhotoviteľský kolektív: Ing. Karol Ujházy - Súčasná štruktúra krajiny
RNDr. Soňa Bognárová - Biológia
Metodické práce: Ing. Peter Jančura
Kresličské práce: Mária Spodniaková
Igor Pápež
Zuzana Šúrová

Za tvorivú spoluprácu ďakujem pracovníkom Útvaru hlavného architekta mesta Banská Bystrica, najmä Ing. arch. Kupcovi a Ing. arch. Šovčíkovi, Ing. arch. Kalusovi ako aj pracovníkom Stredoslovenského múzea, RNDr. Galvánkovi, RNDr. Martincovej, RNDr. Ondrejovej, RNDr. Kupcovej, Ing. Kizekovi, ďalej Ing. Jasíkovi.

V Slovenskej Ľupči, január 1995

Úvod

Na základe objednávky obstarávateľa Útvaru hlavného architekta mesta Banská Bystrica boli v roku 1993 vykonané práce: Územný systém ekologickej stability katastrálneho územia mesta Banská Bystrica, časť Analýzy. Pokračovaním analytickej časti je časť Syntetická, ktorá selektuje informácie časti analytickej, je premietnutá do mierky 1 : 10 000 a prispôsobuje sa potrebám obstarávateľa., aby projekt mohol byť použitý ako územnotechnický podklad pre Aktualizáciu Územného plánu mesta Banská Bystrica a súčasne aby mohol byť použitý ako podklad pre potreby ochrany prírody a krajiny a pre ďalšie činnosti v krajine.

Pri postupe prác boli rešpektované Metodické pokyny Ministerstva životného prostredia SR, o projektovaní Územných systémov ekologickej stability z roku 1993.

Analytické práce sú spracované v mierke 1 : 25 000 - 1 : 100 000, v mierke 1 : 10 000 sú spracované nasledovné časti

Výkres č. 1 . Analýza sídla

Výkres č. 2. Súčasná štruktúra krajiny

Výkres č. 3. Priestorová syntéza ekostabilizačných prvkov a javov

Výkres č. 4. Priestorová syntéza stresových prvkov a javov

Výkres č. 5. Klasifikácia územia

Výkres č. 6. Kategorizácia lesných porastov

Výkres č. 7. Genéza ľudskej činnosti v krajine

Výkres č. 8. Návrh územného systému ekologickej stability

Obsah prác

1. Návrh prvkov územného systému ekologickej stability

2. Návrh regulatív v zmysle Územného systému ekologickej stability

Návrhová časť má výkresovú a textovú časť.

Vymedzenie územia

Riešeným územím je kataster mesta Banská Bystrica, ktorý tvorí samotné mesto a ďalšie pripojené obce, podľa vyznačenej hranice. Do riešeného územia bola zahrnutá aj obec Kynceľová, nakoľko je prirodzenou súčasťou kompaktného celku samotného mesta.

V širších vzťahoch však bolo analyzované podstatne väčšie územie, a to z dôvodu lepšieho vnímania krajinnoeekologických súvislostí v území.

Zoznam mapových listov v mierke 1:10 000

36 - 14 - 07
36 - 14 - 08
36 - 14 - 12
36 - 14 - 13
36 - 14 - 14
36 - 14 - 16
36 - 14 - 17
36 - 14 - 18
36 - 14 - 19
36 - 14 - 21
36 - 14 - 22
36 - 14 - 23
36 - 32 - 02
36 - 32 - 03

Návrh miestneho územného systému ekologickej stability

1.1.Filozofia riešenia

(Na základe Metodických pokynov...93

„Návrhy MÚSES sa členia na

- návrhy ochranné, ktoré majú za úlohu chrániť existujúci stav (reprezentatívne ekologicky významné prvky, prvky MÚSES a štruktúru krajinného systému)
- návrhy tvorby zamerané na vytvorenie ekologicky významných segmentov (biocentier, biokoridorov...) a tiež ekostabilizačné opatrenia, cieľom ktorých je stabilizácia krajinného systému, prostredníctvom technických i biologických opatrení pôsobiacich proti degradačným a destabilizačným procesom v krajinnom systéme.“

Na rozdiel od Metodických pokynov Návrh ÚSES k.ú. Banská Bystrica rieši nielen priestor mimo zastavaného územia mesta, ale v tejto časti kladie dôraz práve na organizmus mesta a na kontaktné plochy mesta a okolitej krajiny.Mesto je totiž nedeliteľnou súčasťou krajiny, platia tu obdobné zákonitosti, ale rovnováha je modelovaná inými prvkami , sú tu odlišné priority.

Ak má územný systém ekologickej stability mesta Banská Bystrica povedať zásadný názor pri ďalšom formovaní sa jeho sídelných štruktúr, nemôže návrh zastat' na čiare intravilánu.

Počas prác na tomto projekte sa ukázalo, že územný systém ekologickej stability v zastavanom priestore má svoje špecifiká, zákonitosti, a pokiaľ rozhodujúcim prvkom v hodnotení krajiny je jej biodiverzita, resp. zachovalosť ekosystémov, tak v sídle je to vhodnosť sídla ako ekosystému pre jeho hlavného obyvateľa - človeka, ale nielen človeka motoristu, človeka budovateľa, ale človeka ako biologického tvora s jeho biologicko - psycho - somatickými , ale aj kultúrnymi potrebami.

Počas prác na projekte sme hľadali analógiu medzi dvoma systémami ekologickej stability, medzi mestským - ľudským a krajinným - prírodným. Každý má svoje požiadavky, ale jeho zladenie je životnou nevyhnutnosťou, veď sa jedná o jeden a ten istý priestor, resp. dochádza ku prelínaniu, vzájomnému zasahovaniu si do životného priestoru. Napríklad kontinuálny transportný prvok v krajine ako je alúvium rieky Hron nie je možné nerešpektovať, veď tadiaľto majú svoje ťahy mnohé druhy vtáctva, ale aj ďalšie skupiny živočíchov, voda ako médium je taktiež nositeľom organizmov, tadiaľto má svoj tok teplotná inverzia, tok vzdušných prúdov, atď.

Podobne nie je možné prerušiť cestu v krajine z dôvodu zachovania ekologicky významného segmentu. Je potrebné hľadať riešenia a kompromisy.

V riešení nám značne pomohlo štúdiom Genézy ľudskej činnosti v krajine, z ktorej je zrejmé, že človek odpradáva hľadal „cesty najmenšieho odporu a využíval potoky, rieky ako nositeľov energie pre svoje aktivity. Človek kedysi viacej načúval hlasu prírody a viacej mu rozumel. Tu staval svoje priemyselné prevádzky, hámre, pily, mlyny, papierne. Nikdy však pri potokoch, riekach nestaval svoje obydla, proti veľkej vode sa vtedy ešte nevedel brániť a bolo preňho najjednoduchšie stavať tam, kde ho proste veľká voda neohrozovala.

Filozofia riešenia ÚSES je založená na revitalizácii alúvií potokov a riek v rámci katastra, ktoré vytvárajú kontinálny systém, prepájajú mesto s krajinou, ďalej je založená na zachovaní a ochrane ekologicky významných segmentov v rámci krajiny, ale aj sídla, a na zachovaní jestvujúcej siete nelesnej drevinnej vegetácie, resp. jej dotvorení na základe siete biokoridorov. Alúviá potokov riek sú totiž tým priestorom, kde dochádza ku prieniku dvoch funkcií mesta

- **život a existencia človeka ako biologického tvora** (oddychové plochy, priestor pre kontakt s ďalšími ľuďmi, parkové plochy, verejné priestranstvá, sú to plochy kde reliéf kladie najmenší odpor, kde je najmenšie stúpanie a klesanie terénu, tieto územia sú vďaka kontinualite vodného toku súvislé a túto ich súvislosť je treba podporiť a využiť, ich klimatické vlastnosti ich nepredurčujú na bývanie

- **biokoridor krajiny**, ktorý nie je možné mestom prerušiť (tok vody, tok klímy, tok fauny a flóry, atď.), ale je nutné tento fakt rešpektovať v najvyššej možnej miere a využiť tento „limit“ v svoj prospech

Návrhom týchto plôch dôjde ku vzniku kontinuálneho systému parkovo upravených plôch s vysokou vegetáciou na vysokej architektonickej úrovni, kde nedôjde k vylúčeniu výstavby, ale prioritne tu budú umiestnené aktivity verejného charakteru (športové areály, kultúrne ustanovizne, verejné úrady, atď.). Táto zástavba by nemala byť súvislá, resp. jej umiestnenie by malo pozitívne ovplyvniť mikroklimu v jednotlivých častiach mesta. Mali by tu vzniknúť tzv. „prietočné urbánne štruktúry“, osou ktorých budú vodné toky regulované a upravené prírodnými prvkami tak, aby vytvárali dojem prírodného toku.

2.1.Charakteristika jednotlivých prvkov Územného systému ekologickej stability k.ú.Banská Bystrica

Hlavné prvky Územného systému ekologickej stability tvoria nasledovné prvky

- I.Biokoridory a ich puфраčné zóny
- II.Ekologicky významné segmenty
- III.Územia ochrany prírody
- IV.Nelesná drevinná vegetácia v krajine a vegetácia v sídle

I.Biokoridory a ich puфраčné zóny

Biokoridory sú definované ako potenciálne územia pre energetické toky v území (z hľadiska hydrologického, klimatologického, biodiverzité, atď.). Sú to územia, kde evidentne dochádza k pohybu prírodných prvkov a je bezpodmienečne nutné zachovať kontinuitu tohto priestoru (tok vody, tok vzdušných prúdov, migrácia fauny a flóry) a zároveň je to priestor,ktorý taktiež využíva človek pre svoje aktivity ako dopravné koridory.

Návrh ÚSES vymedzuje plochu biokoridorov ako najnutnejší priestor tak, aby bol schopný plniť svoju základnú funkciu a mohli tu byť zachované pôvodné prírodné jestvujúce prírodné prvky, resp. na základe tohto návrhu mohlo byť toto územie posilnené tak, aby tieto plochy tvorili základ , kostru plôch zelene, rekreačných plôch. Vo vymedzenej ploche biokoridoru a jeho puфраčnej zóny je možné zlúčiť funkciu ekostabilizačnú a funkciu mestskej zelene, resp. funkciu rekreačnú (pešie a cyklistické chodníky, rekreačné a športové areály,detské ihriská, tzn.plochy kde je vhodná prevaha prírodných prvkov.Šírka biokoridoru je závislá na jeho význame a zaradení medzi základné tri typy biokoridorov

- biokoridor nadregionálneho významu	min.šírka v sídle	200 m
	min.šírka v krajine	500 m
- biokoridor regionálneho významu	min.šírka v sídle	100 m
	min.šírka v krajine	200 m
- biokoridor lokálneho významu	min.šírka v sídle	50 m
	min.šírka v krajine	100 m

Regulatívy biokoridoru v sídle

V ploche biokoridoru v sídle je potrebné zachovať nasledovné zásady:

1.Zachovanie kontinuity

V rámci funkčnosti biokoridoru je potrebné uchovať jeho kontinuálnosť a nepretržitosť, inak bude jeho funkčnosť narušená, túto vlastnosť biokoridoru je možné využiť pri budovaní peších a cyklistických chodníkov

2.Zachovanie vodného toku

Ešte nezakryté vodné toky (nezapotrubnené) je potrebné prísne chrániť, vytvoriť technické podmienky pre ich zapojenie do mestského organizmu a vytvoriť z nich osi ,základ zelených, parkových rekreačných plôch v meste a v najväčšej možnej miere uchovať, resp. vytvoriť ich prírodný charakter s príslušnou pôvodnou vegetáciou, pôvodnými kameňmi, balvanmi a ďalšími prírodnými prvkami.

(Napr.alúvium potoka Bystrička, Tajovského potoka, Malachovského potoka, Selčianskeho potoka, atď.)

Regulácie toku prevádzať na kvalitatívne vyššej úrovni, nerobiť z tokov kanále, uprednostniť prírodný charakter toku a aplikovať stavebné prvky blízke prírodným.

Prehodnotiť stav a možnosti v súčasnosti potrubných tokov.(Napr. Rudlovský potok v priestore sídliska Sásová) a uvažovať s ich revitalizáciou, tak aby sa zvýšila obytnosť tohto bytového súboru.

3.Objekty a prevádzky znečisťujúce životné prostredie

Plochy biokoridorov znamenajú centrálny priestor mesta , resp. sú verejným priestranstvom, kde sa odohráva verejný život mesta.Z hľadiska prírodného a mestotvorného potenciálu sa jedná o najhodnotnejšie plochy mesta. Je preto neprípustné, aby v týchto priestoroch jestvovali priemyselné prevádzky, ktoré sú zdrojom znečistenia vody, ovzdušia a zaberali najcennejšie územia mesta.(Napr.Smrečina, , ktorá je dnes súčasťou mestského organizmu). Dnes, keď prehodnocujeme lokalizáciu týchto zariadení , dochádzame k záveru že práve v týchto priestoroch dnešných biokoridorov došlo k najväčšiemu stretu záujmov. Z hľadiska tvorby Územného systému ekologickej stability je však zrejmé, že krajinoekologické danosti územia sú zrejmé a je potrebné ich rešpektovať a hľadať kompromis. Fakt,že jedno z najviac znečistených ovzduší v meste sa nachádza na križovatke pred VÚB Banská Bystrica, kde sa denne pohybujú tisícky ľudí, je alarmujúci.Samozrejme, že tento stav je daný komplexom zdrojov znečistení(Doprava, Priemysel, veľká koncentrácia ľudí, atď:.)

4.Ochrana jestvujúcej vegetácie

Prísne chrániť fragmenty vegetácie vo vyznačených priestoroch biokoridorov, ako základ navrhovaných kontinuálnych plôch porastov v rámci biokoridorov. Tieto porasty je potrebné ďalej rozvíjať, tak, aby biokoridor mohol plniť svoju funkciu.

5.Ďalšia výstavba v plochách biokoridoru

Funkcia:V priestore biokoridoru má prednosť výstavba tkzv. verejných objektov, to znamená. nie bývanie, ale objekty rekreácie, športu,detské ihriská, kultúry, a návazných služieb

Charakter výstavby: Štruktúra a charakter zástavby nesmie narušiť funkčnosť biokoridoru (prietok vzduchu, vody, genofondu), ale mala by ho pozitívne

podporiť. V priestore biokoridoru vznikajú tzv. prietochné urbánne štruktúry. Znamená to rešpektovanie geomorfológie terénu, prispôbenie sa tvaru mikroreliefu.

6. Výsadba zelene

Generel zelene v meste sa bude odvíjať na základe ÚSES a vznik nových plôch zelene je potrebné podporiť práve v navrhovaných plochách biokoridorov a ekologicky významných segmentov, a tak zabezpečiť prienik funkcií ekostabilizačných a rekreačných.

Percentuálne zastúpenie biologicky aktívnych „nezastavaných plôch, (tzn. trávnaté plochy, vysoká a stredná zeleň, atď.) bude v rámci biokoridoru predstavovať min. 80 %, zastúpenie vysokej zelene v rámci biokoridoru 60 %.

Druhové zloženie drevín pritom bude vychádzať z autochtónnych - pôvodných druhov (skelet porastu) obohatený o druhy okrasné nepôvodné.

Pufračná zóna

Pufračná zóna je ochranným pásmom biokoridoru, plochou s prechodovou funkciou medzi samotným biokoridorom a zastavaným územím. Hranica pufračných zón jednotlivých biokoridorov je daná prírodnou hranicou riečnych a potočných terás a znamená prirodzenú geomorfologickú hranicu biokoridoru.

a. biokoridor nadregionálneho významu (A.)

A.1. Rieka Hron - alúvium hlavného toku

mapový list 36 - 14 - 14

36 - 14 - 18

36 - 14 - 19

36 - 14 - 22

36 - 14 - 23

36 - 32 - 03

a. priestor medzi hranicou katastra a železničným mostom

Priestor biokoridoru a jeho pufračnej zóny rieky Hron je vymedzený prirodzenou hranicou pôvodnej riečnej terasy. Tento biokoridor začína nad Šalkovou, nad prielomom Priboja, kde je poľnohospodárska pôda - polia, pokračuje lúkami a poliami pod Šalkovou a pri Majeri vchádza do organizmu mesta. Tok je v celej svojej dĺžke v rámci katastra mesta regulovaný. Oproti Smrečine je prírodný komplex mŕtveho ramena Podryby, ktorého prírodný potenciál je v mestotvornom procese doposiaľ nevyužitý. Negatívnym prvkom v tomto priestore je komplex Smrečiny.

reulatívny:

- prehodnotiť existenciu výrobného areálu Smrečiny v súčasnom rozsahu, vzhľadom na jeho lokalizáciu v centrálnej časti mesta

- vymedzený priestor využiť ako rekreačný priestor, resp. poľnohospodársky využívať na trvalé trávne porasty, resp. viacročné krmoviny
- zachovať fragmenty porastov, najmä kolmé porasty nelesnej drevinnej vegetácie nad Šalkovou na ľavej strane Hrona
- zvýšiť zastúpenie vysokej zelene, aplikovať predovšetkým pôvodné rastlinné spoločenstvá
- po oboch stranách Hrona vytvoriť pešie a cyklistické výletné trasy
- Priestor Podryba vyriešiť ako krajinársky prírodný park s minimom technických stavieb, aby sa uchovala genofondová hodnota priestoru.

b. Priestor medzi železničným mostom a mostom pri bývalom Autobusovom nádraží

Priestor medzi železničným mostom a mostom pri bývalom Autobusovom nádraží je významným mestotvorným prvkom, rozšíreným alúviom Hrona, priestor bývalých tokov rieky. Urbanistické riešenie tohto priestoru nie je v kolízii s funkciou priestoru ako biokoridoru. Ako pozitívne môžeme hodnotiť vznik parku pri Hoteli Lux, kde však je potrebné zvýšiť zastúpenie vysokej zelene, ktorá by v tomto priestore pozitívne ovplyvnila klímu. (Vysoký stupeň znečistenia a ovzdušia, zlá cirkulácia vzduchu). Celkovo zastúpenie vysokej zelene v celom priestore biokoridoru Hrona je nepostačujúce.

regulatívy:

- znížiť stresové faktory v tomto priestore (znížiť dopravu - veľký význam by mali cestné obchvaty, resp. tunel po Urpínom, znížiť počet zdrojov znečistenia ovzdušia).
- Zvýšiť podiel vysokej zelene v priestore pred VÚB

c. priestor medzi mostom pri bývalom autobusovom nádraží a Huštákom

Tento priestor je dnes stresovým priestorom, nakoľko vo veľmi úzkom koridore vymedzenom masívom Urpína na strane ľavej a čiarou bývalých mestských hradieb na strane pravej je vtesnaná železnica, rieka Hron, št. cesta I. triedy č. I/66, chodníky, autobusové, trolejbusové zastávky. Následne pristupujú sekundárne stresové faktory, ako je zvýšené znečistenie ovzdušia, vysoká prašnosť, hluk nad hladinou prípustnosti, atď. Masív Urpína, ktorý je pozitívnym prvkom mesta, je prakticky od neho odrezaný a neprístupný. Rieka Hron, ktorá bola v týchto priestoroch kedysi obľúbeným prechádzkovým miestom, korzom pod korunami majestátnych líp, je neprístupná a vzhľadom na všetky negatíva vyplývajúce z nadmernej dopravy je aj nevyhľadávaná. Situáciu na tomto úseku je nevyhnutné riešiť nasledovnými opatreniami

regulatívy:

- znížiť dopravu výstavbou cestných obchvatov a tunela pod Urpínom
- zachovať vzrastlé exempláre líp pri Hrone
- sprístupniť Urpín ako lesopark

d.Priestor medzi Huštákom a hranicou katastra

Tento priestor je v štádiu tvorby a formovania sa. Odrezanie mesta od rieky bolo v tomto priestore umelé a neuvážené. Celý priestor Radvanského sídliska mohol byť komponovaný a otvorený ku prírodnej scenérii rieky Hron a masívu Úrpína, resp. mohli byť situované pozdĺž rieky pešie a cyklistické chodníky, oddychové a športové areály. Pre ďalšiu časť sú charakteristické priemyselné areály, najmä z pravej strany Hrona. Pod Iľiašom dostáva údolie opäť prírodný charakter.

- zachovať súčasnú čiaru zastavaného územia priemyselnými areálmi na pravej strane Hrona
- tvorba nových brehových porastov z oboch strán rieky
- zvýšenie zastúpenia vysokej zelene v území

b.biokoridory regionálneho významu (B.)

B.1. Bystrička - alúvium hlavného toku

mapový list 36 - 14 - 07

36 - 14 - 12

36 - 14 - 13

a.priestor od severnej hranice katastra po dolnú časť obce Jakub

Pre tento priestor je charakteristické úzke údolie, s obcami s potočnou zástavbou (Uľanka, Kostiviarska, Jakub), kde potok aj s brehovými porastami tvorí organickú súčasť zástavby. Potok Bystrička je spravidla regulovaný.

regulatívy:

- jestvujúce fragmenty porastov je potrebné zachovať (výrazné jelšové porasty pri potoku)

b.priestor od Jakuba po Medený hámor

Výrazné širokomodelované údolie, s plytkou nivou, na ľavej strane toku sídlisko, nie sú využité možnosti priestoru potoka, koryto potoka necitlivo regulované. V hornej časti potoka fragmenty brehových porastov.

regulatívy:

- revitalizácia potoka Bystrička, vytvorenie prírodnej osi územia s chodníkmi, ihriskami, zmiernenie tvrdej technickej regulácie
- tvorba nových brehových porastov

c.priestor medzi Medeným Hámrom a ústím Bystričky

Jedná sa o urbanizovaný priestor severnej časti mesta, výrobného areálu Slovenka a okraja Mestského parku. Výrobný areál Slovenky je tu priamo vklinený do mesta, potok preteká priamo jej areálom. Potok tu nie je mestotvorným prvkom, v podstate nie je k nemu prístup a na celom úseku je prevedená technická regulácia. Samotné ústie potoka medzi bývalou Židovskou Synagougou a vtokom do rieky je hodnotný priestor v okolí

bývanej Dolnej brány a je potrebné samostatne riešiť s akcentom na zachovanie doterajšieho charakteru potoka, resp. jeho zlepšenie.

regulatívy:

- zvýšenie podielu zelene na celom toku potoka
- prehodnotenie existencie Výrobného areálu Slovenka v súčasnom rozsahu priamo v centre mesta

B.2. Tajovský potok - alúvium hlavného toku

mapový list 36 - 14 - 17

36 - 14 - 18

a. Priestor medzi hranicou katastra a športovými ihriskami UMB

Pre horný tok je charakteristická lesná krajina, ktorá v dolnej časti ustupuje trvalým trávny porastom, sídelným štruktúram. Ideálnym stavom by bolo uchovať výzor údolia ako pod obcou Tajov, a tak vytvoriť priame pešie, rekreačné prepojenie medzi mestom a Kremnickými vrchmi. Pre Tajovský potok sú charakteristické bohaté brehové porasty, ktoré sú miestami narušené výstavbou. Negatívnym javom je lokalizácia novej výstavby rodinných domov dolina Mlynská, kde hranice parciel hraničia priamo s hranicou potoka, čím sa naruša funkčnosť priestoru ako biokoridora, ale aj sa naruša kontinuálnosť pešieho prepojenia. Pri výstavbe nového sídliska v Podlaviciach nebolo prevedené začlenenie potoka do priestoru.

regulatívy:

- zachovanie brehových porastov v celej dĺžke toku
- neumožniť ďalšiu výstavbu rodinných domov v priamom kontakte s potokom

b. priestor medzi ihriskami UMB a Troskami

Športové ihriská UMB sú z pohľadu ekostabilizačnej účinnosti územia správne lokalizované, ideálne by bolo keby táto tendencia pokračovala cez športoviská Gymnázia, cez plážové kúpalisko, Areál Štiavničiek až na Trosky. Táto funkčná jednoliatosť je narušená areálom Sadovnickeho podniku. Urbanistický zámer sídliska THK rešpektoval prírodné a geomorfologické danosti údolia a Tajovský potok sa stal mohutnou zelenou osou so zachovalými brehovými porastami (jelša, vrba), na ktoré sú naviazané športové a detské ihriská, pešie chodníky.

Pri obnovení myšlienky, aby sa stal Tajovský potok biokoridorom, (rad športových, rekreačných areálov prepojených vysokou zeleňou, pešími a cyklistickými chodníkmi) ktorý prepája samotné mesto cez komplex obytného súboru až po nástup do Kremnických vrchov. Pravá strana potoka je dnes prakticky priechodná od Mlynskej ulice, ale je potrebné funkciu biokoridora zvýrazniť a posilniť. Úsek THK a koexistencia prírodného a obytného komplexu môže slúžiť ako vzor v ostatných častiach mesta. Dnešnú lokalizáciu Sadovnickeho podniku v tak exponovanom mieste, ako je údolie Tajovského potoka, medzi obytným súborom a školsko-zdravotníckym komplexom, je potrebné prehodnotiť a uvažovať s jeho premiestnením.

regulatívy:

- uchovať charakter prírodného potoka, resp. posilniť jeho prírodný charakter
- zabezpečiť ochranu brehových porastov

B.3. Malachovský potok - alúvium hlavného toku

mapový list 36 - 14 - 16

36 - 14 - 17

36 - 14 - 18

36 - 14 - 21

36 - 14 - 22

pravostranný prítok rieky Hron

dolná časť údolia je silne urbanizovaná, prírodno-historický komplex Malachovského potoka, Kaštieľa a príľahlého parku, kostolného vrchu a devastovaných vodných nádrží je dnes roztrieštený št.cestou. Tento komplex je pozostatkom jadra bývalého kráľovského mesta Radvane a môže byť aj jadrom dnešného obytného súboru Radvaň.Údolie Malachovského potoka v časti nad Radvaňou je pomerne zachovalé. Nachádza sa tu cenný prírodný komplex Malachovských skaliek, ktoré treba uchovať ako prírodnú hodnotu a považovať tento priestor za základ ekostabilizačnej plochy. Preto nedoporučujeme novú výstavbu lokalizovať na pravej strane potoka.(ekologicky významný segment č.66)

regulatívy:

- revitalizácia potoka v dolnej časti
- uchovať údolie Malachovského potoka pri Malachovských skalkách
- zachovať pôvodné brehové porasty a charakter potoka

c.lokálneho významu (C.)

Ľavá strana alúvia rieky Hron

C.4.Dolina Veľkého Plavna

mapový list 36 - 14 - 19

zalesnené údolie ľavostranného prítoku rieky Hron nad Šalkovou

C.5.Dolina Malého Plavna

mapový list 36 - 14 - 19

zalesnené údolie ľavostranného prítoku rieky Hron nad Šalkovou

C.6.Dolina Môľčanského potoka

mapový list 36 - 14 - 19

ľavostranný prítok rieky Hron pod Šalkovou , údolie , kadiaľ vedie cesta zo Šalkovej do Môľče , v dolnej časti na ľavej strane kameňolom, na pravej strane cigánska osada, údolie prevažne zalesnené.

C.7.Mičinské údolie

mapový list 36 - 14 - 18

36 - 14 - 23

suché údolie na ľavej strane Hrona

C.8.Doliny

mapový list 36 - 14 - 23

údolné komplexy nad Iliašom na ľavej strane Hrona, lúčne a lesné formácie

C.9.Iliaška dolina

mapový list 36 - 14 - 23

údolie s lúčnymi komplexami pod Iliašom

C.10.Dolina pod Dedovec

mapový list 36 - 14 - 23

36 - 32 - 03

ľavostranný prítok Hrona, prevažne lesné údolie, v hornej časti lúčne komplexy

Pravá strana alúvia rieky Hron**C.11.Dolina Zábrež (Škradno)**

mapový list 36 - 14 - 14

36 - 14 - 19

pravostranný prítok rieky Hron v intenzívne využívannej krajine, údolie je prevažne zalesnené, v hornej časti je poľnohospodárska pôda

C.12.Dolina nad Cementárňou

mapový list 36 - 14 - 19

krátky pravostranný prítok rieky Hron

C.13.Dolina Nemčianskeho potoka

mapový list 36 - 14 - 13

36 - 14 - 18

významný pravostranný prítok rieky Hron, v hornej časti so zachovalými mohutnými brehovými porastami v poľnohospodárskej krajine

C.14.Dolina Rudlovského potoka

mapový list 36 - 14 - 13

36 - 14 - 18

významný pravostranný prítok rieky Hron, silne poznačený činnosťou človeka, v hornej časti, v priestore sídliska Sásová došlo k rozsiahlej likvidácii brehových porastov a toku ako takého, ktorý je v tejto časti prekrytý a nepriznaný. V dolnej časti má tok charakter kanála, v priestore pod areálom bývalých Pozemných stavieb je úplne prekrytý až po vtok do rieky Hron.

regulatívy:

- revitalizácia toku v celej možnej, doposiaľ nezakrytej dĺžky

C.15.Dolina Lelekovo

mapový list 36 - 14 - 07

pravostranné zalesnené údolie, prítok Starohorského potoka, ktorý je ľavostranným prítokom Bystričky.

C.16.Dolina Starohorského potoka

mapový list 36 - 14 - 07

údolie so zalesnenými svahmi, fragmentami podmáčaných lúk v alúviu, s pomerne zachovalými brehovými porastami, údolím vedie št.cesta I.triedy smer Donovaly - Ružomberok

C.17.Chotárna dolina

mapový list 36 - 14 - 07

údolie tvorí severnú hranicu katastrálneho územia.Jedná sa o zalesnené údolie ľavostranného prítoku Starohorského potoka.

C.18.Vozná dolina

mapový list 36 - 14 - 07

zalesnené údolie ľavostranného prítoku Starohorského potoka. Názov Vozná svedčí o tom, že kedysi sa tadiaľto vozila ruda na spracovanie do hámrov.

C.19.Dolina pod Hrable

mapový list 36 - 14 - 07

krátke, zalesnené údolie ľavostranného prítoku Starohorského potoka

C.20.Dolina pod Homolu

mapový list 36 - 14 - 07

Údolie ľavostranného prítoku potoka Bystrička, v hornej časti údolia cenné lúčne komplexy, označené ako ekologický segment č.1.

C.21.Banská dolina

mapový list 36 - 14 - 07

36 - 14 - 12

významný údolný komplex ľavostranného prítoku potoka Bystrička, spájajúci údolie Hrona s Špaňou dolinou, údolie v dolnej časti zalesnené, v hornej časti obec Špania dolina s významne zmeneným reliéfom, poznačeným intenzívnou banskou činnosťou. Pod obcou sa nachádza sedimentačná nádrž.

C.22.Sásovská dolina

mapový list 36 - 14 - 08

36 - 14 - 13

rozsiahle údolie ľavostranného prítoku Bystričky, prevažne zalesnené, v hornej časti fragmenty lúčnych komplexov, označených ako ekologicky významný segment č.3, 18.

C.23.Dolina pod Včelinec

mapový list 36 - 14 - 07

36 - 14 - 12

krátke, zalesnené údolie ľavostranného prítoku potoka Bystrička

C.24.Dolina pod Baranovo

mapový list 36 - 14 - 08

36 - 14 - 12

36 - 14 - 13

zalesnené údolie ľavostranného prítoku potoka Bystrička

C.25.Dolina Podbaranovo

mapový list 36 - 14 - 12

36 - 14 - 13

krátke zalesnené údolie ľavostranného prítoku potoka Bystrička, v závere doliny
Ekologicky významný segment č.17, ktorý sa prekrýva s chráneným územím č.150.

C.26.Dolina nad Strážou

mapový list 36 - 14 - 13

urbanizované údolie ľavostranného prítoku potoka Bystrička, s malými fragmentami
pôvodných porastov

C.27.Dolina Košiarskeho potoka

mapový list 36 - 14 - 07

36 - 14 - 12

rozsiahle zalesnené údolie pravostranného prítoku doliny Bystrička, v strednej časti
údolia definované ekologicky významné segmenty č.6,7.

C.28.Údolie Horného Cigarova

mapový list 36 - 14 - 12

krátke zalesnené údolie pravostranného prítoku potoka Bystričky, v strednej časti
ekologicky významný segment č.5

C.29.Údolie Dolného Cigarova

mapový list 36 - 14 - 12

zalesnené údolie pravostranného prítoku potoka Bystričky

C.30.Hlboká dolina

mapový list 36 - 14 - 12

zalesnené údolie pravostranného prítoku Bystričky

C.31.Dolina Duliarovo

mapový list 36 - 14 - 12

36 - 14 - 13

údolie pravostranného prítoku Bystričky, v dolnej časti zalesnené, v hornej časti
rozsiahle lúčne komplexy, ekologický významný segment č.10

C.32. Dolina Hámorská

mapový list 36 - 14 - 12

zalesnené údolie ľavostranného prítoku Laskomerského potoka

C.33. Dolina Laskomerského potoka

mapový list 36 - 14 - 12

36 - 14 - 17

36 - 14 - 18

rozsiahly údolný komplex pravostranného prítoku Bystričky, v dolnej časti urbanizovaný, môže tvoriť zaujímavé prepojenie medzi mestom a Kremnickými vrchmi. ekologicky významný segment 14, 15, 54

C.34. Dolina Uňadovo

mapový list 36 - 14 - 12

zalesnené údolie pravostranného prítoku Hámorského potoka

Lokalita ochrany prírody č.64 a výskyt *Taxus baccata*

C.35. Dolina Stará Siatina

mapový list 36 - 14 - 12

zalesnené údolie ľavostranného prítoku Hámorského potoka

C.36. Dolina Jazvečia

mapový list 36 - 14 - 12

zalesnené údolie pravostranného prítoku Laskomerského potoka

C.37. Dolina Drieňová

mapový list 36 - 14 - 12

zalesnené údolie pravostranného prítoku Laskomerského potoka

C.38. Dolina Mokrá

mapový list 36 - 14 - 12

zalesnené údolie pravostranného prítoku Laskomerského potoka

C.39. Dolina Kopanice

mapový list 36 - 14 - 16

36 - 14 - 17

údolný komplex pravostranného prítoku Tajovského potoka, nad Tajovskou Kalváriou, v dolnej časti zalesnený, v hornej časti lúčne formácie, ekologicky významný segment č.37, 43, 81

C.40. Dolina Riečanky

mapový list 36 - 14 - 12

36 - 14 - 17

údolie ľavostranného prítoku Tajovského potoka, v dolnej časti fragmenty brehových porastov, na pravej strane záhradková osada, pozdĺž potoka vedie cesta do Riečky.

C.41.Dolina Farebného potoka

mapový list 36 - 14 - 16

pravostranný prítok Tajovského potoka

významný údolný zalesnený komplex pod obcou Králiky, chránené územie č.149, ekologicky významný segment č.32, v hornej časti lúčne formácie s postupujúcou sukcesiou.

C.42.Dolina Mutňanského potoka

mapový list 36 - 14 - 16

zalesnené údolie pravostranného prítoku Tajovského potoka pod Králikami, v hornej časti ekologicky významný segment č.39

C.43.Dolina pod Soliská

mapový list 36 - 14 - 17

zalesnené údolie pravostranného prítoku Tajovského potoka ,pod obcou Tajov , v hornej časti lúčne formácie

ekologicky významné segmenty č. 45, 46 , 47

C.44.Skubínska dolina

mapový list 36 - 14 - 17

údolie pravostranného prítoku Tajovského potoka cez obec Skubín, v dolnej časti urbanizované, v hornej časti zachovalé porasty nelesnej drevinnej vegetácie , ekologicky významný segment č.51

C.45.Dolina Udurna - Radvanský potok

mapový list 36 - 14 - 17

36 - 14 - 18

údolie pravostranného prítoku rieky Hron, niekdajšia hranica medzi mestami Banská Bystrica a Radvaň , v dolnej časti pri K - Marte potok prekrytý, nepriznaný, v časti sídliska Fončorda má potok charakter kanála, neboli vyžité prírodné danosti priestoru (ako v prípade Sídliska THK), potok sa nestal prirodzenou osou sídliska, brehové porasty sa nezachovali, potok nebol regulovaný prírodnými prvkami.

V hornej časti údolia hodnotné lúčne formácie s postupujúcou sukcesiou, ekologicky významný segment č.57

C.46.Dolina Pod záhradky

mapový list 36 - 14 - 17

ľavostranný prítok Radvanského potoka , dnes súčasťou sídliska Tulská, bez priznania pôvodného prírodného charakteru, v hornej časti zachovalé pôvodné porasty, na ľavej strane záhradková osada

C.47.Suchá dolina (Tulská)

mapový list 36 - 14 - 17

ľavostranný prítok Radvanského potoka, dnes súčasťou sídliska Tulská, bez priznania pôvodného prírodného charakteru, bez pôvodných porastov, v hornej časti záhradková osada

C.48.Havranské údolie(Internátna)

mapový list 36 - 14 - 17

urbanizované údolie ľavostranného prítoku Radvanského potoka, bez akýchkoľvek väzieb na okolitú krajinu

C.49.Dolné údolie

mapový list 36 - 14 - 17

malý údolný urbanizovaný komplex nad začiatkom ulice THK, pravostranný prítok Tajovského potoka, bez porastov, nepriznaný pôvodný charakter

C.50.Dolina pod Flosom

mapový list 36 - 14 - 17

údolie ľavostranného prítoku Radvanského potoka, prírodný charakter, zachovalé pôvodné porasty, ekologicky významný segment č.57

C.51.Dolina pod Kopanicami

mapový list 36 - 14 - 17

36 - 14 - 22

lesný, lúčny údolný komplex ľavostranného prítoku Malachovského potoka, pod obcou Malachov

C.52.Dolina Podháj

mapový list 36 - 14 - 22

36 - 14 - 23

údolie pravostranného prítoku rieky Hron, v dolnej časti prechádza silne urbanizovaným prostredím priemyselného areálu JUH, bez priznania pôvodného charakteru, v hornej časti zalesnené údolie.

C.53.Dolina potoka Kremničky

mapový list 36 - 14 - 22

údolie pravostranného prítoku rieky Hron cez obec Kremnička, v dolnej časti pri ústí Hrona zachovalé brehové porasty, v časti nad obcou zalesnené údolie, v hornej časti lúčne formácie, ekologicky významný segment č.65.

C.54.Dolina potoka Rakytovec

mapový list 36 - 14 - 22

36 - 32 - 02

36 - 32 - 03

údolie pravostranného prítoku rieky Hron, nad obcou Rakytovec,, fragmenty pôvodných brehových porastovv hornej časti lesné formácie.

C.55.Čierne Blato

mapový list 36 - 32 - 02

36 - 32 - 03

údolie pravostranného prítoku rieky Hron pod obcou Rakytovec, v dolnej časti regulovaný, v hornej časti zachovalé pôvodné porasty.Ekologicky významný segment č.62.

II.Ekologicky významné segmenty

Predstavujú prvky a štruktúry krajiny s ekostabilizačnou funkciou, ktoré sa vyznačujú vysokou bio- a geodiverzitou, prípadne sa tu zaznamenáva výskyt zriedkavých a vzácných druhov a spoločenstiev. Definovali sme ich na základe údajov RNDr. Eleny Martincovej, RNDr. Ingrid Ondrejovej a Ing. M. Jasíka o flóre, RNDr. Anny Kupcovej o avifaune, RNDr. Jozefa Šteffeka, CSc. o malakofaune, Ing. Tomáša Kizeka o entomofaune a RNDr. Juraja Galvánka o geológii, ktorí pre uvedené územia vypracovali i návrh konkrétnych opatrení.

Ekologicky významné segmenty sú lokality so zachovalými prírodnými hodnotami a z dôvodu zachovania geo- a biodiverzity je potrebné ich uchovať v čo najväčšom rozsahu. Je však zrejmé, že je veľmi ťažké zabrániť ďalšiemu rozmachu a rozvoju mesta a devastácii týchto lokalít.Je otázkou kultúrnosti a vzťahu ku svojmu prostrediu obyvateľov mesta, ak sa zachovávajú k týmto lokalitám. Okolie Banskej Bystrice je v súčasnosti ešte stále bohaté na tieto lokality, čo by mesto malo využiť v svoj prospech, rozvoj turistického ruchu ,extenzívnej rekreácie a športu

Regulatívy

1.Ideálnym riešením by bolo nechať tieto lokality bez zásahu človeka, resp. zásah človeka by mal udržiavací charakter (vykášanie trávy, vyrezávanie nežiadúcich drevín). Toto však nie je riešením.

Územie treba využívať v zásadách trvalo udržateľného rozvoja, nebrániť v lokalitách rozumnému, striedmemu hospodárskemu užívaniu lokalít.Je otázkou vzťahu k pôde a osvetu, ako sa bude vlastník, resp. jej užívateľ k nej správať.

2.Územia, ktoré sú definované ako ekologicky významné segmenty, je potrebné zachovať v ich prírodnom charaktere, resp. ich stabilizovať.

Z hľadiska exploatácie človekom je potrebné tieto lokality minimálne urbanizovať, ponechať ich ako územia kľudu, resp. ich využiť ako plochy zelene (napr.Bánoš).

3.Každý ekologicky významný segment je potrebné posudzovať osobitne a podľa druhu exploatácie. V rámci koncepcie Návrhu územného systému ekologickej stability nie je možné k nim zaujať všeobecne platné regulatívy.

Ku každej lokalite je potrebné pristupovať tvorivým spôsobom, preferovať spôsob aktívnej, tvorivej ochrany prírody, hľadať spôsob koexistencie prírodných systémov a sídla.

Mapový list č. 36 - 14 - 07

Lokalita č. 1:

B 12 - stupeň č.4

- lúky nad Uľankou (480 - 650 m n.m.). Nepravidelne kosené lúky zo S silne zarastajúce drevinami s výskytom vstavačovitých *Orchis pallens* (C II), *O. mascula*, *O. morio* (C II), *O. tridentata* (C I), *Dactylorhiza sambucina* (C II), *Coeloglossum viride* (C II), *Gymnadenia conopsea* subsp. *conopsea* (C IV), *Cephalanthera longifolia* (C III), *Neottia nidus-avis*. Z lúčnych druhov sú tu zastúpené *Arrhenatherum elatius*, *Dactylis glomerata*, *Briza media*, *Poa pratensis*, *Festuca pratensis*, *Dianthus carthusianorum*, *Salvia verticillata*, s. *pratensis*, *Hypericum perforatum*, *Tithymalus cyparissias*, *Stachys recta*, *Inula ensifolia*.

Územie predstavuje z hľadiska regiónu Banskej Bystrice jednu z najhodnotnejších oblastí katastra (okolie Uľanky, nakoľko sa tu uplatňuje intenzívne hospodárenie. Striedajú sa tu plochy lúčne s pásmi krov a plochy trvalo zalesnené. Väčšina lúk je v súkromnom vlastníctve a je pravidelne kosená, čo priaznivo vplýva na druhové zloženie fytocenóz.

- územie leží v ochrannom pásme Národného parku Nízke Tatry
- i naďalej by bolo potrebné udržať tu extenzívny spôsob hospodárenia, priaznivý pomer medzi voľnou krajinou zeleňou, lesmi a lúkami, aby oblasť mohla slúžiť prímestskej rekreácii, nakoľko má k tomu všetky predpoklady (blízkosť MHD, zachovalé prírodné prostredie s bohatým zastúpením liečivých rastlín, prítomnosť vody a pod.)

B 46 - stupeň č. 3

- lesná lúka s hromadným výskytom vstavačovca bazovéhoho (*Dactylorhiza sambucina*) C .II.

- územie leží v ochrannom pásme NAPANT

B 68 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

- územie leží v ochrannom pásme NAPANT

Lokalita č. 2:

B 61 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

Mapový list č. 36 - 14 - 08

Lokalita č. 3:

- B 57** - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých
- územie leží v ochrannom pásme NAPANT

Mapový list č. 36 - 14 - 12

Lokalita č. 1:

B 12 - stupeň č. 4

- lúky nad Uľankou (480 - 650 m n.m.). Nepravidelne kosené lúky zo S silne zarastajúce drevinami s výskytom vstavačovitých *Orchis pallens* (C II), *O. mascula*, *O. morio* (C II), *O. tridentata* (C I), *Dactylorhiza sambucina* (C II), *Coeloglossum viride* (C II), *Gymnadenia conopsea* subsp. *conopsea* (C IV), *Cephalanthera longifolia* (C III), *Neottia nidus-avis*. Z lúčnych druhov sú tu zastúpené *Arrhenatherum elatius*, *Dactylis glomerata*, *Briza media*, *Poa pratensis*, *Festuca pratensis*, *Dianthus carthusianorum*, *Salvia verticillata*, s. *pratensis*, *Hypericum perforatum*, *Tithymalus cyparissias*, *Stachys recta*, *Inula ensifolia*.

Územie predstavuje z hľadiska regiónu Banskej Bystrice jednu z najhodnotnejších oblastí katastra (okolie Uľanky, nakoľko sa tu uplatňuje intenzívne hospodárenie. Striedajú sa tu plochy lúčne s pásmi krov a plochy trvalo zalesnené. Väčšina lúk je v súkromnom vlastníctve a je pravidelne kosená, čo priaznivo vplyva na druhové zloženie fytoceenóz.

- územie leží v ochrannom pásme Národného parku Nízke Tatry
- i naďalej by bolo potrebné udržať tu extenzívny spôsob hospodárenia, priaznivý pomer medzi voľnou krajinou zeleňou, lesmi a lúkami, aby oblasť mohla slúžiť prímestskej rekreácii, nakoľko má k tomu všetky predpoklady (blízkosť MHD, zachovalé prírodné prostredie s bohatým zastúpením liečivých rastlín, prítomnosť vody a pod.)

B 46 - stupeň č. 3

- lesná lúka s hromadným výskytom vstavačovca bazového (*Dactylorhiza sambucina*) C II.
- územie leží v ochrannom pásme NAPANT

- B 68** - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých
- územie leží v ochrannom pásme NAPANT

Lokalita č. 2:

- B 61** - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

Lokalita č. 4:

B 62 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých - leží v ochrannom pásme
NAPANT

Lokalita č. 5:

B 60 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

Lokalita č. 6:

B 40 - stupeň č. 3,
- okraj lesa; les pod lesnou lúkou s výskytom vemenníka dvojlistého (*Platanthera bifolia*) - C III, kruštíka širokolistého pravého (*Epipactis helleborine* subsp. *helleborine*), ale predovšetkým kruštíka úzkopyskového pravého (*Epipactis leptochila* subsp. *leptochila*) - C I.

Lokalita č. 7:

B 29 - stupeň č. 3
- ovsíková horská lúka okolo Košiarskeho potoka (510 - 530 m
n.m.)

Lokalita č. 8:

B 39 - stupeň č. 3
- okraj lesa a malý zvyšok lúky na SV svahu Ostrého vrchu (896 m n.m.) s výskytom horalice lesnej (*Corallorhiza trifida*) - C II a vstavačovca Fuchsovho (*Dactylorhiza fuchsii*), ktorý je v okolí Banskej Bystrice veľmi vzácny. Pôvodne rozsiahlejšia lokalita v nedávnej minulosti zalesnená smrekom.

Lokalita č. 9:

B 28 - stupeň č. 3
- lúky severne od vysieláča na kóte Laskomer a SZ od Kostiviarskej, ktoré sú kosené, čo umožňuje prežívať druhom *Traunsteinera globosa*, *Orchis mascula*, *Gymnadenia conopsea* subsp. *conopsea*. Lokalita zarastá drevinami.
- územia sa sčasti prelína s lokalitou A 34

Lokalita č. 10:

B 28 - stupeň č. 3
- lúky severne od vysieláča na kóte Laskomer a SZ od Kostiviarskej, ktoré sú kosené, čo umožňuje prežívať druhom *Traunsteinera globosa*, *Orchis mascula*, *Gymnadenia conopsea* subsp. *conopsea*. Lokalita zarastá drevinami.

- územia sa sčasti prelína s lokalitou A 34

B 63, 64, 65 - stupeň č. 3 , výskyt Vstavačovitých- prelínajú sa s lokalitou A 34

A 34 - okolie Kostiviarskej - stupeň 3

- pásy stromov a kríkov, solitéry, rozsiahlejšie plochy pôvodných xerothermných lúk so skalnými útvarmi škrapového charakteru, podmäčané lúky, obhospodarované lúky, malá plocha polí, stavby rôzneho charakteru

- bioindikačné druhy vtákov - *Strix aluco*, *Asio otus*, *Picus viridis*, *Oriolus oriolus*, *Lanius cristatus*, *Turdus pilaris*, *Monticola saxatilis*, *Oenanthe oenanthe*, *Saxicola torquata*, *Muscicapa striata*, *Anthus pratensis* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 51).

- územie sa prelína s lokalitami B 28, 63, 64, 65

Návrh opatrení: Nepovoliť výrub stromov a kríkov, zachovať pôvodné xerothermné a podmäčané lúky, nepovoliť ich obhospodarovanie, nepovoliť zmenu obhospodarovaných lúk na polia, nepovoliť akúkoľvek výstavbu v tejto oblasti.

Lokalita č. 11:

B 9 - stupeň č. 4

- komplex biotopov (sekundárna borina, okolie lomu a lesnej cesty, priesečky v lese) J až JV od kóty Žiar smerom na V po Laskomerskú dolinu s bohatou druhovou škálou zástupcov čeľade Orchidaceae: *Ophrys insectifera* (C II), *Cephalanthera longifolia* (C III), *C. damasonium* (C III), *C. rubra* (C II), *Orchis militaris* (C III), *Platanthera bifolia* (C III, úplne chránený druh), *Cypripedium calceolus* (C II, úplne chránený druh), *Listera ovata* (C IV), *Neottia nidus-avis*, *Gymnadenia conopsea* subsp. *montana* (C II), *Goodyera repens* (C III), *Epipactis atrorubens* (C III), *E. helleborine*, *E. microphylla* (C II), *E. muelleri* (C I).

- územie sa prelína s lokalitou A 35

- územie je bohaté na výskyt vstavačovitých (15 druhov), ktoré je možné zachovať len vhodnými opatreniami. Je potrebné udržiavať voľnejší zápoj hlavne v krovinnej etáži a regulovať drevinné zloženie v prospech borovice lesnej a buka lesného. Lokalita si vyžaduje vypracovanie podrobného programu ekologického managementu, ktorý bude zosúladený s lesným hospodárskym plánom.

Lokalita č. 12:

B 41 - aluviálne lúky a slatina v nive pravostranného prítoku potoka Laskomer s hojným výskytom vstavačovca májového pravého (*Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis*) - C IV. Ojedinele sa tu vyskytuje vstavač mužský poznačený (*O. m.* subsp. *s.*) - C II a bradáčik vajcovitolistý (*Listera ovata*) - C IV. Lokalita ohrozená rozširovaním chatkovej osady.

Lokalita č. 13:

B 67 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

Lokalita č. 14:

B 66 - stupeň č. 3, výskyt vstavačovitých

Lokalita č. 15:

B 9 - stupeň č. 4

- komplex biotopov (sekundárna borina, okolie lomu a lesnej cesty, priesečky v lese) J až JV od kóty Žiar smerom na V po Laskomerskú dolinu s bohatou druhovou škálou zástupcov čeľade Orchidaceae: *Ophrys insectifera* (C II), *Cephalanthera longifolia* (C III), *C. damasonium* (C III), *C. rubra* (C II), *Orchis militaris* (C III), *Platanthera bifolia* (C III, úplne chránený druh), *Cypripedium calceolus* (C II, úplne chránený druh), *Listera ovata* (C IV), *Neottia nidus-avis*, *Gymnadenia conopsea* subsp. *montana* (C II), *Goodyera repens* (C III), *Epipactis atrorubens* (C III), *E. helleborine*, *E. microphylla* (C II), *E. muelleri* (C I).

- územie sa prelína s lokalitou A 35

- územie je bohaté na výskyt vstavačovitých (15 druhov), ktoré je možné zachovať len vhodnými opatreniami. Je potrebné udržiavať voľnejší zápoj hlavne v krovinnej etáži a regulovať drevinné zloženie v prospech borovice lesnej a buka lesného. Lokalita si vyžaduje vypracovanie podrobného programu ekologického managementu, ktorý bude zosúladený s lesným hospodárskym plánom.

B 53 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

A 35 - Laskomer -stupeň 3

- skupiny a pásy stromov a kríkov, pobrežný zárast potôčika, sady, pôvodné lúky, enklávy pôvodných lúk so skalnými útvarmi, podmáčané lúky, záhradkárská kolónia, obhospodarované lúky, stavby rôzneho charakteru

- bioindikačné druhy vtákov - *Lymnocyptes minimus*, *Strix aluco*, *Asio otus*, *Caprimulgus europaeus*, *Jynx torquilla*, *Picus viridis*, *Oriolus oriolus*, *Lanius cristatus*, *Saxicola torquata*, *Lullula arborea*, *Galerida cristata*, *Oenanthe oenanthe* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 59).

- územie sa prelína s lokalitou B 9

Návrh opatrení: Nepovoliť výrub stromov a kríkov, zachovať pôvodné xerothermné a podmáčané lúky, nepovoliť ich obhospodarovanie, nepovoliť zmenu obhospodarovaných lúk na polia, nepovoliť akúkoľvek výstavbu v tejto oblasti.

Lokalita č. 16:

B 27 - stupeň č. 3

- súvislé zapojené pásy a skupiny krov J až JV od kóty Laskomer, ktoré navzájom oddeľujú polia a hospodárske lúky. Ide prevažne o trnkové lieštiny s prevahou *Corylus avellana*, *Prunus spinosa*, ku ktorým pristupujú *Rosa canina* agg., *Swida sanguinea*, *Crataegus* sp., *Ligustrum vulgare*, *Acer campestre*. Hoci nejde o mimoriadne cenné biotopy z hľadiska výskytu, plnia početné biologické a krajinnno-ekologické funkcie (poskytujú potravu a priestor na hniezdenie pre avifaunu, tvoria biokoridory pre šírenie bioty v inak hospodársky využívannej krajine, kde aj esteticky pôsobia).

Lokalita č. 75:

G 13 - Jakubský lom - stupeň č. 4

- prvý lom (z dvojice) vľavo od štátnej cesty Banská Bystrica - Ružomberok, západne od obce Jakub. Priamo naň nadväzuje vápencové bralo, hneď vedľa cesty.

- budované usadeninami triasu a jury, patriacimi krížňanskému príkrovu. Po geologickej, paleontologickej i tektonickej stránke bola lokalita intenzívne študovaná a patrí medzi významné stredoslovenské lokality.

Návrh opatrení: Keďže lokalita je v súčasnosti obtiažne prístupná, v záujme prehĺbenia využívania pre študentov (a nakoniec i pre odborné návštevy) je žiadúce vytrasovať chodník a doplniť náučno-výchovnou informatikou. Potreba očistiť stenu lomu pred pádom zvetralín!

Mapový list č. 36 - 14 - 13

Lokalita č. 3:

B 57 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

- územie leží v ochrannom pásme NAPANT

Lokalita č. 17:

G 14 - časť ŠPR Baranovo - stupeň č. 3

- prevažná časť územia je budovaná jurskými sedimentami - sivými až ružovými vápencami hierlatzského typu, pestrými kalovými vápencami a oolitickými vápencami. Časté sú aj organodetritické polohy s krinoidmi. Z triasových sedimentov do územia pri JV okraji zasahujú svetlé masívne vápence rétu (pozri územie č. 13) a už mimo územia (napr. vrchol Horného dielu) vystupujú stredotriasové dolomity v tektonických troskách chočského príkrovu. Ostatná časť územia patrí krížňanskému príkrovu, vrátane kriedových (neokóm) slienitých vápencov popísaných pri lome Kostiviarska (č. 12). Tu vystupujú pri JV a SV okraji ŠPR. Odkryvy majú pomerne dobrú výpovednú hodnotu, sú však dosť obtiažne prístupné. Ich hlavná funkcia je vo vzťahu ku komplexu geobiocenózy a ako časť tvarovo bohatej kulisy bezprostredného okolia mesta.

Návrh opatrení: Keďže územie je už vyhlásené za chránené, je potrebné v plnom rozsahu akceptovať podmienky ochrany.

Lokalita č. 18:

B 30 - stupeň č. 3

- bývalé pasienky s teplomilnou vegetáciou na pravostranných svahoch Sásovského potoka.

- územie leží v ochrannom pásme NAPANT

Lokalita č. 19:

B 36 - stupeň č. 3

- lesná lúka so sústredeným výskytom vstavača bledého (*Orchis pallens*) - C II (veľmi ohrozený) v iniciálnom štádiu zarastania lesom.

- územie leží v ochrannom pásme NAPANT

Lokalita č. 20:

B 10 - stupeň č. 4

- lúka na okraji lesa oproti študijnej ploche Jakub (440 m n.m.). Pravidelne kosená lúka s kriticky ohrozeným druhom *Orchis tridentata* kategórie C I, ktorého severná hranica rozšírenia prebieha sledovaným územím. V súčasnosti lokalita nie je bezprostredne ohrozovaná ľudskou činnosťou.

- v budúcnosti bude potrebné sledovať a korigovať negatívne vplyvy (zmena štruktúry pôdneho fondu, minerálne hnojenie lúk a pasienkov, aplikácia herbicídov a insekticídov) tak, aby nedošlo k zániku plochy.

Lokalita č. 21:

B 11 - Chránená študijná plocha Jakub - stupeň č. 4

- zarastajúca lesostep s výskytom 15 druhov vstavačovitých: *Orchis tridentata* (C I), *O. palens* (C II), *O. purpurea* (C II), *O. militaris* (C III), *O. mascula*, *Ophrys insectifera* (C II), *Traunsteinera globosa* (C II), *Neottia nidus-avis*, *Epipactis helleborine*, *E. microphylla* (C II), *Gymnadenia conopsea* subsp. *conopsea* (C IV), *G. odoratissima* (C II), *Cephalanthera rubra* (C II), *Cypripedium calceolus* (C II, úplne chránený druh), *Orchis x loreziana* nssp. *kisslingii* (veľmi vzácny kríženec medzi *Orchis pallens* a *O. mascula* subsp. *signifera*).

- z ďalších zaujímavých a vzácných druhov sa tu vyskytujú *Buphtalmum salicifolium*, *Lilium martagon*, *Anemone sylvestris*, *Cornus mas* (úplne chránené druhy), *Berberis vulgaris*, *Sorbus torminalis*, *S. aria*. Pre zachovanie biologicky veľmi hodnotnej lokality je nutné dodržať v plnom rozsahu stanovené ochranné podmienky chráneného územia.

- lokalita leží v ochrannom pásme NAPANT a je totožná s lokalitou A 32, E 5, G 15

B 56 - stupeň č. 3 , výskyt Vstavačovitých- ležia v ochrannom pásme NAPANT

A 32 - Študijná plocha Jakub - stupeň 3

- bioindikačné druhy vtákov - *Asio otus*, *Caprimulgus europaeus*, *Jynx torquilla*, *Picus viridis*, *Lanius cristatus*, *Turdus pilaris*, *Saxicola torquata*, *Sylvia nisoria*, *Muscicapa striata*, *Galerida cristata* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 53).

- lokalita leží v ochrannom pásme NAPANT a je totožná s lokalitou B 11, G 15, E 5

E 5 - Chránená študijná plocha Jakub - stupeň č. 3

- *Coleoptera* - *Carabus scabriusculus*, *Callisthus lunatus*, *Ocypus ophtalmicus*, *Ontholestes haroldi*, *Sicyphus scheferi*, *Rhynchides aethiops*, *Pilemostoma fastuosa*, *Cardiophorus ruficollis*, *Cratichneumon coryli* a i. (Fc.).

- *Rhopalocera* - *Spialia sertorius*, *Colias alfacariensis*, *Araschnia levana*, *Thecla betulae* a *Nordmannia acaciae* (Fc.).

- lokalita je totožná s lokalitou B 11, A 32, G 15

Návrh opatrení: Zabrániť jarnému, prípadne jesennému vypaľovaniu plochy; vylúčiť zalesňovanie xerothermných strání; nálet likvidovať drvičmi, extenzívna pastva tiež vítaná.

G 15 - Chránená študijná plocha Jakub - stupeň č. 3

- geologicky územie súvisí s územiaми G 13 a G 14. V podstatnej miere je tvorené usadeninami triasu a jury, ktoré patria hlavne krížňanskému príkrovu, na ktorom v tektonickej násunovej polohe ležia trosky chočského príkrovu.

Návrh opatrení: V plnom rozsahu dodržiavať podmienky ochrany v CHŠP.

Lokalita č. 22:

B 13 - stupeň č. 4

- krovinaté porasty na mieste bývalých pasienkov od ústia Sásovskej doliny po začiatok súvislého lesa s výskytom teplomilných rastlinných druhov (*Teucrium montanum*, *Scabiosa ochroleuca*, *Agrimonia eupatoria*, *Bromus* sp., *Inula ensifolia*) a 4 druhy vstavačov: *Orchis pallens* (C II), *O. mascula*, *O. tridentata* (C I), *O. purpurea* (C II). Hoci plocha by na prvý pohľad bola zaradená do hodnotiaceho stupňa 3, má vyššiu hodnotu, podmienenú nielen prítomnosťou kriticky a veľmi ohrozených druhov vstavačov, ale predovšetkým ako biokoridor pre šírenie teplomilných rastlinných druhov a spoločenstiev.

Lokalita č. 23:

B 31 - stupeň č. 3

- bývalé intenzívne využívané pasienky s teplomilnou vegetáciou na ľavom hrebienku Sásovského potoka v súčasnosti občas prepásané, s niekoľkými desiatkami vysokých jedincov *Juniperus communis* subsp. *communis*, ktoré majú vysokú krajinársku a estetickú hodnotu.

- územie leží v ochrannom pásme NAPANT

B 32 - stupeň č. 3

- pásma a skupiny trnkových lieštín s vysokou biologickou, krajinostrvornou a ekologickou hodnotou v intenzívne poľnohospodársky využívannej krajine na okraji sídliska Sásová.

- územie leží v ochrannom pásme NAPANT

B 59 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

- územie leží v ochrannom pásme NAPANT a je totožné s lokalitou E 4 a M 8.

E 4 - stepné stráne nad Sásovou - stupeň č. 3

- krovinaté teplé stráne od ústia Sásovskej doliny, ktoré na konci prechádzajú do súvislého lesa.

- *Araneida* - *Paraclubiona corticalis*, *Cybaeus angustriarum*, *Lathyrus humilis* (Hz.).

- *Coleoptera* - *Meloe rugosus*, *Lomechusa paradoxa* (v kolónii mravcov *Tetramorium caespitum*), *Platydacus fulvipes*, *Centrotoma lucifuga* (v kolónii *Tetramorium caespitum*), *Claviger longicornis* (v kolónii *Lasius umbratus*), *Licinus cassideus*, *Panagaeus bipustulatus*, *Copris lunaris*, *Geotrupes stercorarius* a i. (Fc.).

- *Rhopalocera* - *Fabriciana niobe*, *Clossiana dia*, *Hyponephele lycaon*, *Strymon pruni*, *Strymon spini*, *Strymon w-album* (v závere doliny) a i. (Fc.). Na lesnej lúčke pri potoku v brehovom *Alneto-Salicetum* aj *Carterocephalus palaemon*, *Apatura iris*, atď. (Fc.).

- lokalita je totožná s lokalitou B 59, M 8

Návrh opatrení: Možno doporučiť presvetľovacie práce vyklčovaním náletov, ako i príležitostné extenzívne pasenie, prípadne na vyhovujúcich miestach jednokosné lúky, aby sa zachoval súčasný stav tejto lokality.

M 8 - širšie okolie Sásovskej jaskyne - stupeň č.5 - výskyt ohrozených karpatských druhov

- prelína sa s lokalitou B 59, E 4

Lokalita č. 24:

B 14 - stupeň č. 4

- extenzívne obhospodarovaná lúka na okraji borovicového lesa pri starom lome asi 300 m od intravilánu starej Sásovej (450 m n.m.), s kriticky ohrozeným druhom *Orchis tridentata* (C I). Na ploche cca 100 m² rastie vyše 100 jedincov tohto vstavača.

- územie leží v ochrannom pásme NAPANT

- lokalita môže byť potenciálne ohrozená výstavbou, hnojením, aplikáciou biocídov, premenou na polia, intenzívnym pasením.

B 33 - stupeň č. 3

- krovinaté stráne lesostepného charakteru v ústí Nemčianskej doliny na východných svahoch, v ktorých dominuje chránený druh *Cornus mas.* Ide o lokalitu s najhojnejším výskytom tohto druhu v okolí Banskej Bystrice.

- územie leží v ochrannom pásme NAPANT

Lokalita č. 25:

B 37 - stupeň č. 3

- stepná lúčka s výskytom viacerých druhov vstavačovitých, napr. vstavač mužský poznačený (*Orchis mascula* subsp. *signifera*) - C II, päťprstnica obyčajná pravá (*Gymnadenia conopsea* subsp. *conopsea*) - C IV, vstavač bledý (*Orchis pallens*) - C II.

B 58 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

Lokalita č. 26:

B 38 - stupeň č. 3

-kroviny po oboch stranách ústia Sásavskej doliny s bohatým zastúpením vstavača bledého (*Orchis pallens*) - C II, vstavača mužského poznačeného (*O. mascula* subsp. *signifera*) - C II a veľmi zriedkavo sa vyskytuje i vstavač purpurový (*O. purpurea*) - C II.

- územie leží v ochrannom pásme NAPANT

Mapový list č. 36 - 14 - 16

Lokalita č. 27:

B 2 - stupeň č. 4

- lúky a pasienky Z až SZ od Králik (750 - 870 m n.m.) s druhmi *Dactylorhiza sambucina* (C II), *Traunsteinera globosa* (C II), *Gymnadenia conopsea* subsp. *conopsea* (C IV).

- negatívne vplyvy ohrozujúce existenciu vstavačovitých rastlín na tejto lokalite možno zhrnúť do niekoľkých bodov:

a) zmena štruktúry pôdneho fondu (ubúdanie lúk v prospech ornej pôdy, zarastanie lúk drevinami)

b) minerálne, hlavne dusíkaté hnojenie lúk a pasienkov

c) aplikácia herbicídov a insekticídov

Bolo by vhodné sledovať stav predovšetkým veľmi ohrozených druhov kategórie C II *Dactylorhiza sambucina* a *Traunsteinera globosa*.

B 22 - stupeň č. 3

- podmáčané lokality na prítokoch Tajovského potoka na úpätí Kremnických vrchov (760 - 860 m n.m.) s výskytom *Dactylorhiza majalis*.

- lokality by mohli byť ohrozené predovšetkým zmenou vodného režimu (napr. zachytením prameňa) alebo zalesnením.

G 8 - Chránený prírodný výtvor Vodopád na Tajovskom potoku

- stupeň č. 4

- územie je budované vulkanoklastickými sedimentami typu aglomerátov a tufobrekcií, navŕšených v podobe mohutných polôh, tvoriacich stratovulkanickú stavbu hlavného hrebeňa Kremnických vrchov. Hlavne v čase väčších prietokov vôd vodopád pôsobí impozantným dojmom. Riatívnou výškou kaskády patrí k najväčším v Slovenskom stredohorí.

Návrh opatrení: Pre zachovanie existencie je nevyhnutné vylúčiť zachytenie pramenných vôd v zbernej oblasti a samozrejme i vykonávanie stavebných prác (cesty, násypy, stavby), ktoré by narušili konfiguráciu terénu. Citlivé vybudovanie prístupového chodníka je možné.

Lokalita č. 28

B 21 - stupeň č. 3

- zjazdovka na Králikoch. Krátkostebelné lúčne porasty extenzívne obhospodarované, nehnojené, občas prepášané, Ide o poloprírodné trávnaté porasty s pravidelným zásahom človeka, ktorý nevplýva na druhové zloženie biotopu.

Lokalita č. 29:

B 23 - stupeň č. 3

- živné pasienky horské Z a SZ od Králik. Reprezentujú ich druhy *Poa pratensis*, *Festuca pratensis*, *Cynosurus cristatus*, *Phleum pratense*, atď. Ich krajinársku hodnotu dotvárajú solitérne stromy a skupiny krov.

Lokalita č. 30:

B 3 - stupeň č. 4

- lúky vpravo od cesty z Králik k lyžiarskemu vleku (800 M n.m.) s veľmi ohrozeným rastlinným druhom *Dactylorhiza sambucina* (C II). Práve výskyt tohto druhu zvyšuje hodnotu územia.

- pre ochranu tohto druhu je potrebné zabrániť nežiadúcim zásahom, ako je zarastanie lúk drevinami, minerálne hnojenie lúk a aplikácia biocídov.

Lokalita č. 31:

G 10 - Králický lom - stupeň č. 4

- územie v lome a v jeho bezprostrednom okolí je budované bazálnym paleogénom, transgradujúcim na mezozoické horniny (hlavne strednotriasové dolomity chočského príkrovu). Kvalitné odkrytie blokov i vysoká odborná potencia lokality presahuje rámec Banskej Bystrice.

Návrh opatrení: Dve hlavné funkcie - ušľachtilá kamenárska výroba a náučno-výchovná funkcia sú vzájomno zladiteľné. Pri druhej funkcii hlavne pri rešpektovaní

bezpečnostných opatrení pri ťažbe (v čase prevádzky sa ohlásiť ťažobnému dozoru, mimo ťažbu plne rešpektovať bezpečnostné opatrenia, najmä sa vyhýbať miestam, kde by mohlo dôjsť k zosunutiu hornín alebo pádu z ťažobných plošín).

Lokalita č. 32:

B 4 - Chránený prírodný výtvor Kráľická tiesňava - stupeň č. 4

- územie zaujímavé z hľadiska geomorfologického i botanického - výskyt zákonom chránených druhov *Taxus baccata*, *Phyllitis scolopendrium*. Zo vstavačovitých druh *Epipactis helleborine*.

- lokalita je totožná s lokalitami A 14, G 9

- územná ochrana by mala dostatočným spôsobom zabezpečiť zachovanie CHPV spolu s jeho biotickými zložkami.

A 14 - Chránený prírodný výtvor Kráľická tiesňava - stupeň č. 4

- bioindikačné druhy vtákov - *Columba oenas*, *Picus viridis*, *Dendrocopos medius*, *Sitta europaea*, *Certhia familiaris*, atď. (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 48).

- lokalita je totožná s lokalitami B 4, G 9

Návrh opatrení: Pre CHPV je obsiahnutý v Rezervačnej knihe SAŽP - stredisko Banská Bystrica.

G 9 - Chránený prírodný výtvor Kráľická tiesňava - stupeň č. 4

- eróznou činnosťou Farebného potoka odkryté súvrstvia mezozoika chočského príkrovu.

- lokalita je totožná s lokalitami B 4, A 14

Lokalita č. 33:

B 5 - stupeň č. 4

- lúky, staré opustené ovocné záhrady a okraje lesa nad záhradkárskou osadou Biela hlina (500 - 580 m n.m.). Z čeľade Orchidaceae tu boli zistené taxóny *Dactylorhiza sambucina* (C II), *D. Fuchsii* subsp. *fuchsii* (C IV), *Listera ovata* (C IV), atď. Územie je v okolí Banskej Bystrice jedným z najbohatších na výskyt vstavačovitých (12 druhov). Pekné ukážky lúčnych spoločenstiev s veľkou druhovou diverzitou spĺňajú podmienky chráneného náleziska.

- pre ich zachovanie a ochranu by bolo žiadúce lúky pravidelne raz do roka kosieť, zabrániť zarastaniu drevinami a negatívnym vplyvom uvedeným v bode 2, prípadne vypracovať osobitný režim ochrany.

Lokalita č. 34:

B 42 - stupeň č. 3

- lesná lúka s výskytom bradáčika vajcovitolistého (*Listera ovata* - C IV), vstavačovca májového pravého (*Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis* - C IV) a päťprstnice obyčajnej pravej (*Gymnadenia conopsea* subsp. *conopsea*).

Lokalita č. 35:

B 6 - stupeň č. 4

- lúky pri modroznačkovanom chodníku B. Bystrica - Králiky (780 - 850 m n.m.). Prírodné trávnaté porasty s výskytom druhov z čelade Orchidaceae: *Dactylorhiza majalis*, *D. sambucina* (C II), *Traunsteinera globosa* (C II), *Gymnadenia conopsea* subsp. *conopsea* (C IV), *Listera ovata* (C IV).

- pre udržanie lokality v hodnotiacom stupni 4, ktorý je podmienený výskytom vstavačovitých, je potrebné lúky udržiavať pravidelnou kosbou, prípadne usmernenou pastvou.

Lokalita č. 36:

B 67 - stupeň č. 3 , výskyt Vstavačovitých

Lokalita č. 37:

B 44 - stupeň č. 3

- lesná lúka s výskytom viacerých druhov vstavačovitých (*Dactylorhiza majalis* subsp. *majalis* C IV, *Listera ovata* C IV, *Traunsteinera globosa* C II, atď.), ale predovšetkým veľmi ohrozenej ľallie cibul'konosej (*Lilium bulbiferum* - C II).

Lokalita č. 38:

B 43 - stupeň č. 3

- bukový les na brehu Mútneho jazera so sústredeným výskytom vemenníka dvojlistého (*Platanthera bifolia* - C III).

Lokalita č. 39:

B 66 - stupeň č. 3

Lokalita č. 40:

B 19 - stupeň č. 3

- podhorské lúky príležitostne prepásané a jednokosné v okolí Suchého vrchu s nízkobylinným porastom a roztrúsenými solitérmi (*Picea abies*, *Tilia platyphyllos*, *Acer* sp.) a skupinkami kríkov (*Rosa* sp., *Crataegus* sp., *Corylus avellana*, *Prunus spinosa*).

Lokalita č. 41:

B 19 - stupeň č. 3

- podhorské lúky príležitostne prepásané a jednokosné v okolí Suchého vrchu s nízkobylinným porastom a roztrúsenými solitérmi (*Picea abies*, *Tilia platyphyllos*, *Acer* sp.) a skupinkami kríkov (*Rosa* sp., *Crataegus* sp., *Corylus avellana*, *Prunus spinosa*).

Lokalita č. 42

G 6 - Ortuťové bane a odvaly Malachov - stupeň č. 3

- lokalita leží v údolí Malachovského potoka, cca 300 m za poslednou chatovou osadou, vpravo od modrého turistického chodníka z Malachova do sedla Tri križe. Je to komplex odvalov pod ťažobnými banskými dielami. Prieskumnými a banskými ťažobnými prácami na rumelku boli nafárané sedimenty paleogénu (zlepence, karbonatické pieskovce), dolomitické brekcie triasu a neogénne vulkanoklastiká.

Návrh opatrení: Hodnotenie lokality zodpovedá existujúcemu stavu, potencia (po vykonaní úprav) územie predurčuje minimálne do stupňa č. 4, pri citlivom vykonaní snád' i stupňa č. 5, celoslovensky významnej lokality. Ložisko je v súčasnosti mimo ťažbu. Je predpoklad, že bude riešená otázka likvidácie a následnej rekultivácie priestoru. V rámci nej by bolo vhodné priestor upraviť tak, aby odvaly neboli široko rozplanované (tobôž už nie rozvozené ako stavebný materiál na cesty), ale kombináciou ponechania odkrytých plôch s možnosťou odberu vzoriek umožniť náučno-výchovné využitie potencie depónie, zvyšok je možné ozeleniť, vytvoriť odpočinkové plochy s nenáročnou odbornou (historickou i prírodovednou) informatikou.

Lokalita č. 79:

G 7 - Chránený prírodný výtvor Horná roveň - stupeň č. 4

- táto lokalita, rovnako ako aj hlavný hrebeň je prevažne budovaná pyroklastickými sedimentami charakteru andezitových aglomerátov, miestami prechádzajúcich do jemnozrnejších tufových polôh alebo tufobrekcií. Výškou skalných veží až 30 m predstavujú jedny z najväčších v oblasti.

Návrh opatrení: Vylúčenie ďalšieho narušenia výstavbou ciest (existujúca lesná cesta čiastočne zasiahla do kompaktnosti objektu). Pri ťažbe dreva dbať na to, aby padajúce kmene nenarušovali skalné útvary. Prípadné preriedenie porastov by mohlo byť prospešné uplatneniu tvarov v krajinnom obraze. Vzhľadom k relatívnej odľahlosti neodporúčame budovanie chodníkov po obvode skál.

Lokalita č. 80:

B 1 - stupeň č. 4

- zamokrená terénna depresia s voľnou vodnou hladinou v závere asfaltovej cesty vedúcej ku chate na Králikoch po pravej strane zarastajúca druhmi *Typha angustifolia*, *T. latifolia*, *Carex rostrata*, *Equisetum palustre*, *Salix cinerea*, *Juncus conglomeratus*, *Carex leporina*, *Lycopus europaeus*, *Lysimachia vulgaris*, atď. Ide o typ spoločenstva s

veľkoplošným rozšírením, ale v rámci katastra Banskej Bystrice ojedinelým. V krajine plní ekologickú a estetickú funkciu.

- z hľadiska zachovania lokality je potrebné udržať ustálený vodný režim, t.j. zabrániť melioračným zásahom a eutrofizácii vody splavovaním hnojív a živín z okolitých pasienkov.

Mapový list č. 36 - 14 - 17

Lokalita č. 15:

B 9 - stupeň č. 4

- komplex biotopov (sekundárna borina, okolie lomu a lesnej cesty, priesečky v lese) J až JV od kóty Žiar smerom na V po Laskomerskú dolinu s bohatou druhovou škálou zástupcov čeľade Orchidaceae: *Ophrys insectifera* (C II), *Cephalanthera longifolia* (C III), *C. damasonium* (C III), *C. rubra* (C II), *Orchis militaris* (C III), *Platanthera bifolia* (C III, úplne chránený druh), *Cypripedium calceolus* (C II, úplne chránený druh), *Listera ovata* (C IV), *Neottia nidus-avis*, *Gymnadenia conopsea* subsp. *montana* (C II), *Goodyera repens* (C III), *Epipactis atrorubens* (C III), *E. helleborine*, *E. microphylla* (C II), *E. muelleri* (C I).

- územie sa prelína s lokalitou A 35

- územie je bohaté na výskyt vstavačovitých (15 druhov), ktoré je možné zachovať len vhodnými opatreniami. Je potrebné udržiavať voľnejší zápoj hlavne v krovinnej etáži a regulovať drevinné zloženie v prospech borovice lesnej a buka lesného. Lokalita si vyžaduje vypracovanie podrobného programu ekologického managementu, ktorý bude zosúladený s lesným hospodárskym plánom.

B 53 - stupeň č. 3

A 35 - Laskomer -stupeň 3

- skupiny a pásy stromov a kríkov, pobrežný zárast potôčika, sady, pôvodné lúky, enklávy pôvodných lúk so skalnými útvarmi, podmäčané lúky, záhradkárska kolónia, obhospodarované lúky, stavby rôzneho charakteru

- bioindikačné druhy vtákov - *Lymnocryptes minimus*, *Strix aluco*, *Asio otus*, *Caprimulgus europaeus*, *Jynx torquilla*, *Picus viridis*, *Oriolus oriolus*, *Lanius cristatus*, *Saxicola torquata*, *Lullula arborea*, *Galerida cristata*, *Oenanthe oenanthe* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 59).

- územie sa prelína s lokalitou B 9

Návrh opatrení: Nepovoliť výrub stromov a kríkov, zachovať pôvodné xerothermné a podmäčané lúky, nepovoliť ich obhospodarovanie, nepovoliť zmenu obhospodarovaných lúk na polia, nepovoliť akúkoľvek výstavbu v tejto oblasti.

Lokalita č. 16:

B 27 - stupeň č. 3

- súvislé zapojené pásy a skupiny krov J až JV od kóty Laskomer, ktoré navzájom oddeľujú polia a hospodárske lúky. Ide prevažne o trnkové lieštiny s prevahou *Corylus avellana*, *Prunus spinosa*, ku ktorým pristupujú *Rosa canina* agg., *Swida sanguinea*, *Crataegus* sp., *Ligustrum vulgare*, *Acer campestre*. Hoci nejde o mimoriadne cenné biotopy z hľadiska výskytu, plnia početné biologické a krajinno-ekologické funkcie (poskytujú potravu a priestor na hniezdenie pre avifaunu, tvoria biokoridory pre šírenie bioty v inak hospodársky využívannej krajine, kde aj esteticky pôsobia).

Lokalita č. 41:

B 19 - stupeň č. 3

- podhorské lúky príležitostne prepásané a jednokosné v okolí Suchého vrchu s nízkoobylým porastom a roztrúsenými solitérmi (*Picea abies*, *Tilia platyphyllos*, *Acer* sp.) a skupinkami kríkov (*Rosa* sp., *Crataegus* sp., *Corylus avellana*, *Prunus spinosa*).

Lokalita č. 43:

B 8 - stupeň č. 4

- druhovo pestré kvetnaté lúky nad Tajovom (470 - 530 m n.m.) s výskytom niekoľkých druhov zástupcov čeľade Orchidaceae: *Orchis mascula*, *O. pallens* (C II), *Dactylorhiza sambucina* (C II), *D. fuchsii* subsp. *fuchsii* (C IV), *Traunsteinera globosa* (C II), *Platanthera bifolia* (C III, úplne chránený druh), *Coeloglossum viride* (C II), *Listera ovata* (C IV).

- ide o pravidelne kosené lúky, v dôsledku čoho sa udržiava vysoká biologická diverzita. Aj pri tejto lokalite bude potrebné zamedziť negatívnym vplyvom ako napr.

a) zmena štruktúry pôdneho fondu (ubúdanie lúk v prospech ornej pôdy, zarastanie lúk drevinami)

b) minerálne, hlavne dusíkaté hnojenie lúk a pasienkov

c) aplikácia herbicídov a insekticídov

Lokalita č. 44:

B 51 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

Lokalita č. 45:

B 52 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

Lokalita č. 46:

B 20 - stupeň č. 3 , výskyt Vstavačovitých

- podhorské lúky na okraji lesa pri žltознаčkovanom turistickom chodníku (560 - 620 m n.m.) s výskytom menej vzácných druhov z čeľade Orchidaceae: *Listera ovata*, *Gymnadenia conopsea* subsp. *conopsea*, *Dactylorhiza majalis*.
- lokalita sa prelína s lokalitou A 13

Lokalita č. 47:

B 50 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

A 13 - lokalita južne od kóty Zadný háj - stupeň č. 3

- skupiny a pásy stromov a kríkov prevažne listnatých, neobhospodarované a obhospodarované lúky, rybník, salaš s príslušenstvom.

- bioindikačné druhy vtákov - *Fulica atra*, *Podiceps ruficollis*, *Glaucidium passerinum*, *Strix aluco*, *Lanius cristatus*, *Sitta europaea*, *Certhia familiaris*, *Sylvia curruca*, *Muscicapa striata* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 50).

Návrh opatrení: Nepovolit' výrub stromov a kríkov, zachovať neobhospodarované lúky a rybník v pôvodnom stave, nepovolit' obhospodarovanie lúk intenzívnym pasením alebo ich premenou na intenzívne obhospodarované polia, obmedziť salašníctvo na únosnú mieru.

Lokalita č. 48:

B 49 - stupeň č. 3 , výskyt Vstavačovitých

A 13 - lokalita južne od kóty Zadný háj - stupeň č. 3

- skupiny a pásy stromov a kríkov prevažne listnatých, neobhospodarované a obhospodarované lúky, rybník, salaš s príslušenstvom.

- bioindikačné druhy vtákov - *Fulica atra*, *Podiceps ruficollis*, *Glaucidium passerinum*, *Strix aluco*, *Lanius cristatus*, *Sitta europaea*, *Certhia familiaris*, *Sylvia curruca*, *Muscicapa striata* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 50).

Návrh opatrení: Nepovolit' výrub stromov a kríkov, zachovať neobhospodarované lúky a rybník v pôvodnom stave, nepovolit' obhospodarovanie lúk intenzívnym pasením alebo ich premenou na intenzívne obhospodarované polia, obmedziť salašníctvo na únosnú mieru.

Lokalita č. 49:

B 24 - stupeň č. 3

- teplomilné rastlinné spoločenstvá JZ od kóty Dúbrava so skupinkami kriačín, v ktorých sú zastúpené *Prunus spinosa*, *Crataegus* sp., *Acer campestre*, *Corylus avellana*, *Swida sanguinea*, *Ligustrum vulgare*. Lokalita predstavuje dôležitý farmakologický prírodný zdroj v bezprostrednom okolí mesta, nakoľko sa na nej nachádza veľké

množstvo liečivých rastlín, ako napr. *Hypericum perforatum*, *Primula veris*, *Ononis spinosa*, *Agrimonia eupatoria*, *Rosa* sp., *Crataegus* sp., *Achillea millefolium*, *Origanum vulgare*, *Thymus* sp.

A 12 - Lokalita severne od kóty Suchý vrch - stupeň č. 3

- skupiny a pásy stromov a kríkov, brehové porasty potôčikov, podmäčané lúky, lúky neobhospodarované a obhospodarované, chatová zástavba, salaš s príslušenstvom.

- bioindikačné druhy vtákov - *Glaucidium passerinum*, *Strix aluco*, *Asio otus*, *Caprimulgus europaeus*, *Picus viridis*, *Lanius cristatus*, *Sitta europaea*, *Certhia familiaris*, *Saxicola rubetra*, *S. torquata*, *Sylvia curruca*, *Muscicapa striata*, *Ficedula parva* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 67).

- lokalita sa prelína s časťou lokality E 3

Návrh opatrení: Nepovoliť výrub stromov a kríkov, ako aj obhospodarovanie lúk intenzívnym pasením, alebo ich premenou na intenzívne obhospodarované polia, zachovať podmäčané lúky, nepovoliť ďalšiu chatovú zástavbu, obmedziť salašníctvo na únosnú mieru. Pri dodržiavaní zásad ochrany prírodného prostredia flóry a fauny využívať túto lokalitu aj naďalej ako prímestskú rekreačnú oblasť.

E 3 - stepné stráne nad Fončordou - stupeň č. 4

- sú súčasťou Suchého vrchu a prímestskej rekreačnej oblasti Banskej Bystrice. V hornej časti obklopenej lesom sú zakončené zosunmi blokov príkrovovej trosky. Cenné sú aj brehové porasty lemujúce potôčik, najmä začiatok vápencových xerotermov, kde sa v ich prechode do brehového jelšového porastu vytvorilo cenné mokradňné spoločenstvo o veľkosti približne 10 x 30 m (všetky spoločenstvá sa nachádzajú po ľavej strane potôčika v smere jeho toku).

- *Araneida*: *Micaria romana* (Hz.)

- *Coleoptera*: *Oxypoda pratensis* v kolónii mravcov *Formica pratensis* (viac exemplárov), *Hetaerius ferrugineus* (pod kameňmi u mravcov *Myrmica* a *Lasius*), *Cicindela germanica*, *Carabus scabriuliscus*, atď.

- *Rhopalocera*: *Colias alfacariensis*, *Melitaea didyma*, *M. trivia*, *Clossiana dia*, *Arethusana arethusana*, atď.

- táto lokalita má podobnú faunistickú skladbu ako Malachovské sklaky, o čom svedčí aj spoločný výskyt sedlovky bronzovej (*Ephippigera ephippigera*), teplomilnej kobyľky, ktorá tu žije v hojnej populácii na severnej a zrejme aj najvyššie položenej hranici svojho rozšírenia.

- tejto lokalite by prospel náučný chodník na súčasnej trase turistického chodníka. Na tabuliach by zároveň boli rekreanti usmerňovaní na oddychové miesta nachádzajúce sa po pravej strane potôčika. Zároveň treba zamedziť terasovanie a zosľapávanie lesostepných strání ovcami, ktoré po nich prechádzajú z neďalekého salaša za pastvou. Riešením by bolo vytvoriť pozdĺžny pás nad týmito xerotermami na rozhraní s ornou pôdou.

Lokalita č. 50:

B 54 - stupeň č. 3

- lokalita je botanicky významná, ale nie je zatiaľ podrobnejšie popísaná, výskyt Vstavačovitých

Lokalita č. 51:

A 9 - Suchý vrch - južne od Skubína - stupeň č. 3

- skupiny a pásy stromov prevažne ihličnatých, skupiny a pásy kríkov, neobhospodarované lúky, obhospodarované lúky a polia, záhradkárska kolónia

- bioindikačné druhy vtákov - *Caprimulgus europaeus*, *Lanius cristatus*, *Saxicola torquata*, *Sylvia curruca* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 39).

- lokalita sa prelína s časťou lokality E 3

Návrh opatrení: Ponechať lokalitu v pôvodnom stave, nepovoliť rozširovanie záhradkárskej kolónie, nepovoliť ani inú zástavbu, nepovoliť výrub stromov a kríkov, ako aj obhospodarovanie takmer pôvodných lúk, či už pasiením alebo ich premenou na polia.

E 3 - stepné stránne nad Fončordou - stupeň č. 4

- sú súčasťou Suchého vrchu a prímestskej rekreačnej oblasti Banskej Bystrice. V hornej časti obklopenej lesom sú zakončené zosunmi blokov príkrovovej trosky. Cenné sú aj brehové porasty lemujúce potôčik, najmä začiatok vápencových xerotermov, kde sa v ich prechode do brehového jelšového porastu vytvorilo cenné mokradné spoločenstvo o veľkosti približne 10 x 30 m (všetky spoločenstvá sa nachádzajú po ľavej strane potôčika v smere jeho toku).

-*Araneida*: *Micaria romana* (Hz.)

- *Coleoptera*: *Oxypoda pratensis* v kolónii mravcov *Formica pratensis* (viac exemplárov), *Hetaerius ferrugineus* (pod kameňmi u mravcov *Myrmica* a *Lasius*), *Cicindela germanica*, *Carabus scabriusculus*, atď.

- *Rhopalocera*: *Colias alfacariensis*, *Melitaea didyma*, *M. trivia*, *Clossiana dia*, *Arethusana arethusia*, atď.

- táto lokalita má podobnú faunistickú skladbu ako Malachovské sklaky, o čom svedčí aj spoločný výskyt sedlovky bronzovej (*Ephippigera ephippigera*), teplomilnej kobyľky, ktorá tu žije v hojnej populácii na severnej a zrejme aj najvyššie položenej hranici svojho rozšírenia.

- tejto lokalite by prospel náučný chodník na súčasnej trase turistického chodníka. Na tabuliach by zároveň boli rekreanti usmerňovaní na oddychové miesta nachádzajúce sa po pravej strane potôčika. Zároveň treba zamedziť terasovanie a zošľapávanie lesostepných strání ovcami, ktoré po nich prechádzajú z neďalekého salaša za pastvou. Riešením by bolo vytvoriť pozdĺžny pás nad týmito xerotermami na rozhraní s ornou pôdou.

Lokalita č. 52:

A 8 - okolie Skubína - stupeň č. 3

- skupiny a pásy stromov a kríkov, enklávy neobhospodarovaných lúk, lúky čiastočne obhospodarované kosením a pasením, polia a rôzne stavby

- bioindikačné druhy vtákov - *Coturnix coturnix*, *Perdix perdix*, *Bubo bubo*, *Athene noctua*, *Caprimulgus europaeus*, *Lanius cristatus*, *Saxicola torquata* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 44).

Návrh opatrení: Nepovoliť výrub stromov a kríkov, nepovoliť obhospodarovanie relatívne zachovaných enkláv lúk, nepovoliť zmenu lúk na intenzívne obhospodarované polia, nepovoliť tu intenzívne pasenie oviec a dobytká, zamedziť v tejto oblasti ďalšej zástavbe.

Lokalita č. 53:

A 7 - Lokalita severne od Podlavíc - stupeň č. 3

- skupiny a pásy stromov a kríkov, časť Tajovky s brehovými porastami, podmäčané lúky, lúky čiastočne obhospodarované kosením a pasením, polia a rôzne stavby

- bioindikačné druhy vtákov - *Perdix perdix*, *Lymnocyrtes minimus*, *Athene noctua*, *Alcedo atthis*, *Jynx torquilla*, *Picus canus*, *Lanius cristatus*, *Cinclus cinclus*, *Saxicola rubetra*, *S. torquata*, *Muscicapa striata*, *Ficedula albicollis*, *Galerida cristata* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 52).

Návrh opatrení: Nepovoliť výrub stromov, kríkov a brehových porastov, reguláciu a vypriamovanie častí toku Tajovky, nepovoliť meliorácie podmäčaných lúk, nepovoliť zmenu lúk na intenzívne obhospodarované polia, zamedziť v tejto oblasti intenzívne pasenie dobytká, oviec a ďalšiu zástavbu.

Lokalita č. 54:

B 26 - stupeň č. 3

- podhorské ovsíkové lúky nad obytnými domami na začiatku Laskomerskej doliny. Porasty sú kvetnaté a druhovo bohaté, pravidelne kosené. Z tráv sú zastúpené *Arrhenatherum elatius*, *dactylis glomerata*, *Festuca pratensis*, z bylín *Trifolium pratense*, *Galium album*, *Crepis biennis*, *Salvia pratensis*, *Campanula patula*, *Leucanthemum vulgare*, *Ranunculus acris*.

Lokalita č. 55:

B 25 - stupeň č. 3

- podhorské prevažne jednokosné lúky v okolí lyžiarskeho vleku za ulicou Trieda Hr. Kráľové so zastúpením teplomilných druhov rastlín, z ktorých pozornosť si zasluhuje ohrozený druh *Linum flavum*.

A 4 - Banská Bystrica - Štiavničky - stupeň č. 4

- skupiny a pásy stromov a kríkov, časť pobrežných yárastov potoka Tajovka, časť Tajovky, vodné a trávnaté plochy, športové vybavenie a budovy kúpalísk, neobhospodarované lúky, zvyšky pôvodných podmáčaných lúk v okolí vyvierajúcej minerálnej vody, zvyšky pôvodných močarín.

- bioindikačné druhy vtákov - *Perdix perdix*, *Gallinula chloropus*, *Vanellus vanellus*, *Charadrius dubius*, *Actitis hypoleucos*, *Anas platyrhynchos*, *Picus viridis*, *Oriolus oriolus*, *Lanius cristatus*, *Sitta europaea*, *Certhia familiaris*, *Oenanthe oenanthe*, *Saxicola rubetra*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Luscinia megarhynchos*, *Sylvia curruca*, *Acrocephalus scirpaceus*, *A. palustris*, *Muscicapa striata*, *Ficedula hypoleuca*, *F. parva*, *F. albicollis*, *Motacilla cinerea*, *Galerida cristata* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 65).
Návrh opatrení: Ponechať vybudovaný areál kúpaliska v takom stave vybudovanosti, v akom sa nachádza v súčasnosti, nepovoliť rozširovanie areálu, nepovoliť akýkoľvek výrub stromov, kríkov a pobrežného zárastu v areáli kúpaliska a aj mimo neho, zabrániť vypaľovaniu trávy a zárastov pôvodných močarín, obnoviť režim vyvierajúcej minerálnej vody, nepovoliť akýkoľvek zásah na podmáčaných lúkach a zvyškoch močarín.

A 5 - Banská Bystrica - Športový areál Univerzity M. Bela

- stupeň č. 3

- športové zariadenia areálu (bežecká dráha, tenisové kurty, atď.), administratívne budovy a internáty univerzity, záhradkárská kolónia, skupiny a pásy stromov (aj ovocných) a kríkov, obhospodarovaná poľnohospodárska pôda, štrkovisko, zvyšok pôvodných močarín s charakteristickým zárastom.

- bioindikačné druhy vtákov - *Perdix perdix*, *Tringa glareola*, *Anas platyrhynchos*, *Asio otus*, *Jynx torquilla*, *Picus viridis*, *Lanius cristatus*, *Oenanthe oenanthe*, *Saxicola rubetra*, *S. torquata*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Acrocephalus scirpaceus*, *Turdus iliacus*, *Muscicapa striata*, *Galerida cristata*, *Motacilla flava* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 56).

Návrh opatrení: Ponechať lokalitu v súčasnom stave, nepovoliť ďalšie rozširovanie výstavby športového areálu a ďalších budov univerzity (ani iných záujemcov), nepovoliť rozširovanie záhradkárskej kolónie, prípadne ju zrušiť, nepovoliť rozširovanie sadovníckeho podniku v miestach, kde sa nachádza zvyšok pôvodných močarísk, nepovoliť vyrubovanie stromov a kríkov.

A 6 - Banská Bystrica - Tajovský potok s brehovými porastami od

Podlavíc po Hušták a blízke okolie - stupeň č. 4

- potok Tajovka s brehovými porastami tvorenými listnatými stromami, parková zeleň, trávnaté plochy, bytová a iná zástavba v blízkosti potoka.

- bioindikačné druhy vtákov - *Coturnix coturnix*, *Perdix perdix*, *Actitis hypoleucos*, *Anas platyrhynchos*, *Apus apus*, *Upupa epops*, *Jynx torquilla*, *Picus viridis*, *P. canus*, *Dendrocopos minor*, *Oriolus oriolus*, *Lanius cristatus*, *Certhia familiaris*, *Cinclus cinclus*, *Oenanthe oenanthe*, *Saxicola rubetra*, *S. torquata*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Luscinia megarhynchos*, *Acrocephalus scirpaceus*, *Muscicapa striata*, *Ficedula hypoleuca*, *F. albicollis*, *F. parva*, *Motacilla cinerea*, *Anthus pratensis*, *Galerida cristata*, *Scolopax rusticola* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 80).

Návrh opatrení: Nepovoliť regulácie a vypriamovanie toku, jeho prehradzovanie a znečisťovanie, nepovoliť pri a ani na toku výstavbu vodárenských a iných stavieb, nepovoliť výrub brehových porastov (stromov a kríkov), záhradnej zelene, nepovoliť zmenšovanie trávnatých plôch ďalšou zástavbou. Zachované hodnoty lokality budú slúžiť nielen na zachovanie spoločenstva vtákov s veľkým počtom vzácných druhov viazaných na prítomnosť vody, brehových porastov, skupín stromov a kríkov, ako aj na prítomnosť poľného biotopu, ale aj ako oddychová zóna pre obyvateľov tejto časti Banskej Bystrice.

Lokalita č. 56:

E 3 - stepné stráne nad Fončordou - stupeň č. 4

- sú súčasťou Suchého vrchu a prímestskej rekreačnej oblasti Banskej Bystrice. V hornej časti obklopenej lesom sú zakončené zosunmi blokov príkrovovej trosky. Cenné sú aj brehové porasty lemujúce potôčik, najmä začiatok vápencových xerotermov, kde sa v ich prechode do brehového jelšového porastu vytvorilo cenné mokradné spoločenstvo o veľkosti približne 10 x 30 m (všetky spoločenstvá sa nachádzajú po ľavej strane potôčika v smere jeho toku).

- *Araneida*: *Micaria romana* (Hz.)

- *Coleoptera*: *Oxypoda pratensis* v kolónii mravcov *Formica pratensis* (viac exemplárov), *Hetaerius ferrugineus* (pod kameňmi u mravcov *Myrmica* a *Lasius*), *Cicindela germanica*, *Carabus scabriusculus*, atď.

- *Rhopalocera*: *Colias alfacariensis*, *Melitaea didyma*, *M. trivia*, *Clossiana dia*, *Arethusana arethusia*, atď.

- táto lokalita má podobnú faunistickú skladbu ako Malachovské sklaky, o čom svedčí aj spoločný výskyt sedlovky bronzovej (*Ephippigera ephippigera*), teplomilnej kobylky, ktorá tu žije v hojnej populácii na severnej a zrejme aj najvyššie položenej hranici svojho rozšírenia.

- tejto lokalite by prospel náučný chodník na súčasnej trase turistického chodníka. Na tabuliach by zároveň boli rekreaanti usmerňovaní na oddychové miesta nachádzajúce sa po pravej strane potôčika. Zároveň treba zamedziť terasovanie a zosľapávanie lesostepných strání ovcami, ktoré po nich prechádzajú z neďalekého salaša za pastvou. Riešením by bolo vytvoriť pozdĺžny pás nad týmito xerotermami na rozhraní s ornou pôdou.

A 10 - Suchý vrch - západne od Dúbravice - stupeň č. 3

- skupiny a pásy stromov a kríkov zmiešaného charakteru, neobhospodarované a obhospodarované lúky.

- bioindikačné druhy vtákov - *Glaucidium passerinum*, *Strix aluco*, *Asio otus*, *Caprimulgus europaeus*, *Lanius cristatus*, *Certhia familiaris*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Ficedula parva* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 44).

- lokalita sa prelína s časťou lokality E 3

Návrh opatrení: Ponechať lokalitu v pôvodnom stave, nepovoliť rozsiahlejší výrub stromov a kríkov, ako aj obhospodarovanie lúk intenzívnym pasením, alebo ich zmenou na intenzívne obhospodarované polia.

Lokalita č. 57:

B 7 - stupeň č. 4

- svahová slatina v blízkosti potoka asi 400 m od intravilánu mesta vľavo od zelenoznačkovaneho turistického chodníka Banská Bystrica - Suchý vrch (450 m n.m.) s výskytom *Epipactis palustris* (C II).

- ide o jediné známe nálezisko kruštika močiarného v okolí Banskej Bystrice, ktoré je v súčasnosti najviac ohrozované pastvou. Svahová slatina je intenzívne využívaná na krátkodobú rekreáciu, čo zvyšuje nebezpečenstvo jej priameho (trhanie) a nepriameho (zošľapávanie) ohrozenia. Aj keď lokalita nie je bezprostredne ohrozená, bolo by potrebné zamedziť prístupu oviec, napr. jednoduchým oplotením. Pokladali by sme za vhodné v rámci POOP územie zaradiť do kategórie C, t.j. medzi územia s výraznými biologickými a estetickými prvkami prírody.

B 55 - stupeň č. 3

- lokalita je botanicky významná, ale nie je zatiaľ podrobnejšie popísaná, výskyt Vstavačovitých

E 3 - stepné stráne nad Fončordou - stupeň č. 4

- sú súčasťou Suchého vrchu a prímestskej rekreačnej oblasti Banskej Bystrice. V hornej časti obklopenej lesom sú zakončené zosunmi blokov príkrovovej trosky. Cenné sú aj brehové porasty lemujúce potôčik, najmä začiatok vápencových xerotermov, kde sa v ich prechode do brehového jelšového porastu vytvorilo cenné mokradné spoločenstvo o veľkosti približne 10 x 30 m (všetky spoločenstvá sa nachádzajú po ľavej strane potôčika v smere jeho toku).

- *Araneida*: *Micaria romana* (Hz.)

- *Coleoptera*: *Oxypoda pratensis* v kolónii mravcov *Formica pratensis* (viac exemplárov), *Hetaerius ferrugineus* (pod kameňmi u mravcov *Myrmica* a *Lasius*), *Cicindela germanica*, *Carabus scabriusculus*, atď.

- *Rhopalocera*: *Colias alfacariensis*, *Melitaea didyma*, *M. trivia*, *Clossiana dia*, *Arethusana arethusana*, atď.

- táto lokalita má podobnú faunistickú skladbu ako Malachovské sklaky, o čom svedčí aj spoločný výskyt sedlovky bronzovej (*Ephippigera ephippigera*), teplomilnej kobyľky, ktorá tu žije v hojnej populácii na severnej a zrejme aj najvyššie položenej hranici svojho rozšírenia.

- tejto lokalite by prospel náučný chodník na súčasnej trase turistického chodníka. Na tabuliach by zároveň boli rekreanti usmerňovaní na oddychové miesta nachádzajúce sa po pravej strane potôčika. Zároveň treba zamedziť terasovanie a zošľapávanie lesostepných strání ovcami, ktoré po nich prechádzajú z neďalekého salaša za pastvou. Riešením by bolo vytvoriť pozdĺžny pás nad týmito xerotermami na rozhraní s ornou pôdou.

A 11 - Suchý vrch - severne od Radvane - stupeň č. 3

- skupiny a pásy stromov a kríkov zmiešaného charakteru, brehové porasty potôčikov, neobhospodarované a obhospodarované lúky, chaty, salaš s príslušenstvom.

- bioindikačné druhy vtákov - *Anas platyrhynchos*, *Picus viridis*, *Saxicola torquata*, *Lanius cristatus*, *Sitta europaea*, *Certhia familiaris*, *Muscicapa striata* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 51).

- lokalita sa prelína s časťou lokality E 3

Návrh opatrení: Nepovoliť výrub stromov a kríkov, ako aj obhospodarovanie lúk intenzívnym pasením, alebo cih zmenou na intenzívne obhospodarované polia, nepovoliť ďalšiu výstavbu chat v tejto oblasti, obmedziť salašníctvo na únosnú mieru.

Lokalita č. 81:

G 11 - Chránený prírodný výtvor Tajovská kopa - stupeň č. 4

- územie leží v dolinke na severozápadnom úpätí Zadného hája (693,4 m), asi 400 m JZ od centra obce Tajov. Popri ňom vedie žltá značený turistický chodník z Tajova na chatu na Suchom vrchu.

- územie CHPV je tvorené najmladšími horninami celej oblasti - travertínmi. Morfológicky kopa predstavuje vcelku zachovalý (až na záchyt prameňa) typ svahovo-úpätnej kopy "sukovitého" charakteru. V literatúre je uvádzaná ako ojedinelý tvarový typ na Slovensku.

Návrh opatrení: Keďže územie je vyhlásené za chránené, je potrebné v plnom rozsahu akceptovať podmienky ochrany. Územie je možné využívať na náučno-výchovnú činnosť (má vysokú výpovednú hodnotu a je pomerne dobre dostupné).

Mapový list č. 36 - 14 - 18

Lokalita č. 54:

B 26 - stupeň č. 3

- podhorské ovsíkové lúky nad obytnými domami na začiatku Laskomerskej doliny. Porasty sú kvetnaté a druhovo bohaté, pravidelne kosené. Z tráv sú zastúpené *Arrhenatherum elatius*, *dactylis glomerata*, *Festuca pratensis*, z bylín *Trifolium pratense*, *Galium album*, *Crepis biennis*, *Salvia pratensis*, *Campanula patula*, *Leucanthemum vulgare*, *Ranunculus acris*.

Lokalita č. 55:

B 25 - stupeň č. 3

- podhorské prevažne jednokosné lúky v okolí lyžiarskeho vleku za ulicou Trieda Hr. Kráľové so zastúpením teplomilných druhov rastlín, z ktorých pozornosť si zasluhuje ohrozený druh *Linum flavum*.

A 4 - Banská Bystrica - Štiavničky - stupeň č. 4

- skupiny a pásy stromov a kríkov, časť pobrežných yárastov potoka Tajovka, časť Tajovky, vodné a trávnaté plochy, športové vybavenie a budovy kúpalísk, neobhospodarované lúky, zvyšky pôvodných podmáčaných lúk v okolí vyvierajúcej minerálnej vody, zvyšky pôvodných močarín.

- bioindikačné druhy vtákov - *Perdix perdix*, *Gallinula chloropus*, *Vanellus vanellus*, *Charadrius dubius*, *Actitis hypoleucos*, *Anas platyrhynchos*, *Picus viridis*, *Oriolus oriolus*, *Lanius cristatus*, *Sitta europaea*, *Certhia familiaris*, *Oenanthe oenanthe*, *Saxicola rubetra*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Luscinia megarhynchos*, *Sylvia curruca*, *Acrocephalus scirpaceus*, *A. palustris*, *Muscicapa striata*, *Ficedula hzpoleuca*, *F. parva*, *F. albicollis*, *Motacilla cinerea*, *Galerida cristata* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 65).
Návrh opatrení: Ponechať vybudovaný areál kúpaliska v takom stave vybudovanosti, v akom sa nachádza v súčasnosti, nepovoliť rozširovanie areálu, nepovoliť akýkoľvek výrub stromov, kríkov a pobrežného zárastu v areáli kúpaliska a aj mimo neho, zabrániť vypaľovaniu trávy a zárostov pôvodných močarín, obnoviť režim vyvierajúcej minerálnej vody, nepovoliť akýkoľvek zásah na pomáčaných lúkach a zvyškoch močarín.

A 5 - Banská Bystrica - Športový areál Univerzity M. Bela

- stupeň č. 3

- športové zariadenia areálu (bežecká dráha, tenisové kurty, atď.), administratívne budovy a internáty univerzity, záhradkárská kolónia, skupiny a pásy stromov (aj ovocných) a kríkov, obhospodarovaná poľnohospodárska pôda, štrkovisko, zvyšok pôvodných močarín s charakteristickým zárastom.

- bioindikačné druhy vtákov - *Perdix perdix*, *Tringa glareola*, *Anas platyrhynchos*, *Asio otus*, *Jynx torquilla*, *Picus viridis*, *Lanius cristatus*, *Oenanthe oenanthe*, *Saxicola rubetra*, *S. torquata*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Acrocephalus scirpaceus*, *Turdus iliacus*, *Muscicapa striata*, *Galerida cristata*, *Motacilla flava* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 56).

Návrh opatrení: Ponechať lokalitu v súčasnom stave, nepovoliť ďalšie rozširovanie výstavby športového areálu a ďalších budov univerzity (ani iných záujemcov), nepovoliť rozširovanie záhradkárskej kolónie, prípadne ju zrušiť, nepovoliť rozširovanie sadovníckeho podniku v miestach, kde sa nachádza zvyšok pôvodných močarísk, nepovoliť vyrubovanie stromov a kríkov.

A 6 - Banská Bystrica - Tajovský potok s brehovými porastami od

Podlavíc po Hušták a blízke okolie - stupeň č. 4

- potok Tajovka s brehovými porastami tvorenými listnatými stromami, parková zeleň, trávnaté plochy, bytová a iná zástavba v blízkosti potoka.

- bioindikačné druhy vtákov - *Coturnix coturnix*, *Perdix perdix*, *Actitis hypoleucos*, *Anas platyrhynchos*, *Apus apus*, *Upupa epops*, *Jynx torquilla*, *Picus viridis*, *P. canus*, *Dendrocopos minor*, *Oriolus oriolus*, *Lanius cristatus*, *Certhia familiaris*, *Cinclus cinclus*, *Oenanthe oenanthe*, *Saxicola rubetra*, *S. torquata*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Luscinia megarhynchos*, *Acrocephalus scirpaceus*, *Muscicapa striata*, *Ficedula hypoleuca*, *F. albicollis*, *F. parva*, *Motacilla cinerea*, *Anthus pratensis*, *Galerida cristata*, *Scolopax rusticola* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 80).

Návrh opatrení: Nepovoliť regulácie a vypriamovanie toku, jeho prehradzovanie a znečisťovanie, nepovoliť pri a ani na toku výstavbu vodárenských a iných stavieb, nepovoliť výrub brehových porastov (stromov a kríkov), záhradnej zelene, nepovoliť zmenšovanie trávnatých plôch ďalšou zástavbou. Zachované hodnoty lokality budú slúžiť nielen na zachovanie spoločenstva vtákov s veľkým počtom vzácnych druhov viazaných

na prítomnosť vody, brehových porastov, skupín stromov a kríkov, ako aj na prítomnosť poľného biotopu, ale aj ako oddychová zóna pre obyvateľov tejto časti Banskej Bystrice.

Lokalita č. 58:

A 27 - Banská Bystrica - Rudlovská cesta - stupeň č. 3

- skupiny a pásy stromov a kríkov, parková zeleň, neobhospodarované a obhospodarované lúky, polia, rôzne stavby.

- bioindikačné druhy vtákov - *Perdix perdix*, *Columba oenas*, *Falco tinnunculus*, *Athene noctua*, *Strix aluco*, *Asio otus*, *Caprimulgus europaeus*, *Apus apus*, *Oriolus oriolus*, *Lanius cristatus*, *Turdus pilaris*, *Saxicola rubetra*, *Saxicola torquata*, *Sylvia curruca*, *Muscicapa striata*, *Galerida cristata* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 60).

- väčšia časť lokality leží v ochrannom pásme NAPANT

Návrh opatrení: Nepovoliť výrub stromov v skupinách, pásoch a ani v parkovej zeleni, nepovoliť zmenu neobhospodarovaných lúk na obhospodarované a obhospodarovaných na polia, nepovoliť ďalšiu zástavbu lokality.

Lokalita č. 59:

B 15 - Urpínska lesostep - stupeň č. 4

- územie je v rámci POOP zaradené do kategórie B ako chránené nálezisko

- dolomitový komplex skál a jeho okolie s nízkou bylinnou vegetáciou a krovinami J a JV od kóty Urpín (510 m n.m.) s výskytom veľmi ohrozených rastlinných druhov *Pulsatilla grandis* (C II, úplne chránený druh), *Fraxinus ornus* (C II, úplne chránený druh). Z ostatných vzácnejších druhov sa tu vyskytujú *Alyssum montanum* subsp. *montanum* (C IV), *Seseli elatum* (C IV), *Dorycnium germanicum* (C IV), *Orchis purpurea* (C II), *O. pallens* (C II), *Ophrys insectifera* (C II), *Cypripedium calceolus* (C II, úplne chránený druh).

Tieto komplexy skál predstavujú fragmenty pôvodne rozsiahlych skalnatých lesostepí s teplomilnou vegetáciou. Sú nevhodne zalesnené borovicami (*Pinus sylvestris*, *P. nigra*) a zarastajú krovinami, čím sa zatláčajú lesostepné spoločenstvá.

- pre ich ochranu bude nutné preriediť porast, čím dôjde k potrebnému presvetleniu a udržaniu spoločenstva. Dodržiavaním ochranných podmienok, ktoré sú obsiahnuté v návrhu CHN by mala byť zabezpečená celková územná a druhová ochrana.

- časť územia sa prelína s lokalitou E 1, M 4, druhá časť je totožná s lokalitou A 22

B 16 - stupeň č. 4

- priesek pod elektrickým vedením nad železničnou stanicou Radvaň (400 - 450 m n.m.) s najhojnejším výskytom *Orchis purpurea* (C II) v okolí Banskej Bystrice, ďalej s druhmi *Corallorhiza trifida* (C II), *Ophrys insectifera* (C II), *Cephalothera rubra* (C II).

- pre udržanie súčasného stavu je nutné preriedovať drevinný porast.

B 18 - Brehové porasty Hrona v úsekoch Šalková - Majer, železničná stanica Banská Bystrica-mesto - Radvaň, Kremnička - Vlkanová - stupeň č. 4

- viacvrstevný dobre vyvinutý brehový porast s prevahou *Salix fragilis*, *S. purpurea*, *Alnus glutinosa*. Ide o fragmenty bývalých brehových porastov s pôvodnou drevinnou skladbou a prirodzeným zmladzovaním, ktoré majú nenahraditeľnú funkciu pri ochrane brehov pred eróziou. Súčasne sú refúgiom pre druhy lužných lesov. Je potrebné zabrániť ich zmenšovaniu vplyvom regulačných zásahov a dohliadnuť na zachovanie ich prirodzenej skladby.

- lokalita je totožná s lokalitou A 23

B 34 - stupeň č. 3

- lúky na severozápadnom svahu kóty Urpín (510 m n.m.), nad Kalváriou, málo kvetnaté, extenzívne obhospodarované.

- územie je totožné s lokalitou A 24, prelína sa s lokalitou G 1 a nachádza sa v ňom i chránená prírodná pamiatka Lipová alej na Urpíne.

A 21 - Radvaň - okolie železničnej stanice - stupeň č. 4

- Hron s pobrežnými zárastami, menšie vodné plochy, pôvodné močariny so zárastom, podmáčané lúky, enklávy pôvodných lúk, skupiny a pásy stromov a kríkov, neobhospodarované a obhospodarované lúky, polia, stavby rôzneho charakteru, kde je dominantou sídlisko a rôzne výrobné podniky.

- bioindikačné druhy vtákov - *Perdix perdix*, *Crex crex*, *Gallinula chloropus*, *Vanellus vanellus*, *Podiceps ruficollis*, *Anas platyrhynchos*, *Mergus serrator*, *Ixobrychus minutus*, *Circus aeruginosus*, *Tyto alba*, *Athene noctua*, *Strix aluco*, *Asio otus*, *Alcedo atthis*, *Jynx torquilla*, *Lanius cristatus*, *Cinclus cinclus*, *Turdus pilaris*, *Oenanthe oenanthe*, *Saxicola rubetra*, *S. torquata*, *Luscinia megarhynchos*, *Sylvia nisoria*, *Sylvia borin*, *Acrocephalus scirpaceus*, *A. palustris*, *Muscicapa striata*, *Motacilla cinerea*, *Anthus campestris*, *Galerida cristata*, *Carduelis flammea*, *Emberiza calandra*, *E. schoeniclus* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 84).

Návrh opatrení: Nepovoliť ďalšiu reguláciu a vypriamovanie toku rieky Hron, ako aj ďalšie vodohospodárske úpravy jeho koryta, nepovoliť ďalší výrub brehových porastov, na miestach výrubu tieto obnoviť výsadbou pôvodných drevín, nepovoliť odvodňovanie a vysušovanie pôvodných močarín a podmáčaných lúk, ako aj zachovaných vodných plôch, nepovoliť vyrubovanie skupín a pásov stromov a kríkov, nepovoliť zmenu neobhospodarovaných a obhospodarovaných lúk na polia a ich intenzívne využívanie na pasenie oviec a dobytku, vylúčiť zástavbu ďalších plôch lokality akýmikokoľvek ďalšími stavbami. Lokalita, aj keď je pozmenená, by mala naďalej slúžiť ako miesto hniezdenia a migrácie najmä vodného, ale aj ostatného spoločenstva vtákov so vzácnymi, ohrozenými a kriticky ohrozenými druhmi, ktorých výskyt vo Zvolenskej kotline je vzácny a ojedinelý.

A 23 - Hron s brehovými porastami pod Urpínom a blízke okolie

- stupeň č. 3

- Hron s pobrežnými zárastami, pásy stromov a kríkov, neobhospodarované a obhospodarované lúky, stavby rôzneho charakteru

- bioindikčné druhy vtákov - *Actitis hypoleucos*, *Anas querquedula*, *Anas crecca*, *Anas platyrhynchos*, *Mergus serrator*, *Alcedo atthis*, *Cinclus cinclus*, *Turdus pilaris*, *Luscinia megarhynchos*, *Acrocephalus scirpaceus*, *Motacilla cinerea* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 36).

- lokalita je totožná s lokalitou B 18.

Návrh opatrení: Nepovoliť ďalšie vypriamovanie a reguláciu toku Hrona, nepovoliť výrub jeho brehových porastov, ako aj výrub pásov stromov a kríkov, zmenu neobhospodarovaných lúk na obhospodarované a zmenu obhospodarovaných lúk na polia, nepovoliť v tejto oblasti ďalšiu výstavbu akýchkoľvek stavieb.

A 24 - Stromoradie Urpínskej kalvárie - stupeň č. 3

- prevažne staré lipy stromoradia, kroviny, trávnaté plochy, stavby kalvárie

- bioindikčné druhy vtákov - *Jynx torquilla*, *Picus viridis*, *Picus canus*, *Dendrocopos minor*, *Lanius cristatus*, *Muscicapa striata* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 32).

- lokalita je totožná s lokalitou B 34 a prelína sa s lokalitou G 1

Návrh opatrení: Nepovoliť výrub starých stromov (prípadne poškodenie ošetriť) a kríkov, nepovoliť premenu trávnatých plôch na polia, nepovoliť zástavbu plôch v bezprostrednej blízkosti lokality.

M 4 - Urpín - stupeň č. 5

- výskyt typických skalných spoločenstiev

- lokalita sa prelína s lokalitou E 1

E 1 - Urpín - obvodový lesný komplex Urpínskej lesostepi

- stupeň 3

- je zo všetkých navrhnutých lokalít entomofauny najlepšie preskúmaný, avšak deštrukčnými zásahmi už veľmi poznačený. Preto najmä staršie faunistické dáta treba brať s rezervou, nakoľko niektoré druhy sa v posledných rokoch už nepotvrdili. Pri splnení a dodržaní ochranných opatrení sa určite zaradí do stupňového hodnotenia č. 4.

- komplex recentných vápencov a dolomitov, na ktorých prevládajú typické rendzinové pôdy s teplomilným, druhovo bohatým rastlinným krytom na miestach menej narušených pastvou, zalesňovacími prácami alebo lesnou ťažbou. Tento komplex predstavuje už len fragmenty pôvodnej "Urpínskej lesostepi", ktorá bola nepremyslene zalesnená borovicou.

Araneida: *Dysdera longirostris* (prvý nález pre Slovensko, ďalej len pnS), *Harpactes saevus* (pnS), *Centromerus capucinus* (pnS), *Acartauchenius scurrilis* - vzácny myrmekofilný druh (v kolónii *Tetramorium caespitum*), *Silometopus elegans*, *Typhochrestus digitatus*, *Argiope bruennichii* (najsevernejšie miesto výskytu), *Micaria formicaria* (podľa ČK je ohrozený - endangered, ďalej len E), *Micaria guttulata* (pnS), *Eresus niger* (E) a iné.

Coleoptera: *Batrissodes hubenthali* (pnS) v kolónii mravcov *Lasius brunneus*, *Quedius truncicola*, *Triplax elongata*, *Melandrya caraboides*, *Osmoderma eremita* - chránený druh (E), *Euthiconus conicicollis*, a i.

Rhopalocera: *Papilio machaon* - zákonom chránený, *Limenitis camilla*, *Quercusia quercus*, *Celastrina argiolus*, a i.

Z ostatných skupín zákonom chránených druhov za zmienku stojí aj hojnejší výskyt modlivky zelenej (*Mantis religiosa*) v r. 1992 a askalafusa škvrnitokrídleho (*Ascalaphus macaronius*) v r. 1993.

Územie sa prelína s časťou lokality B 15, ďalej s lokalitami M 4 a G 2.

Návrh opatrení:

- obmedziť expanziu borovice aspoň na exponovanejších mikrolokalitách J a JZ expozície, tzv. „Urpínskej lesostepi“, vhodné by boli pravidelné presvetľovacie zásahy,
- vylúčiť akúkoľvek výstavbu najmä v oblasti nad Uhliskom, má vysoké genofondové a ekologické kvality aj pre entomocenózy,
- zaistiť neporušiteľnosť pôvodného lesného porastu až po železničnú trať,
- vylúčiť používanie agrochemikálií v celom masíve Urpína,
- kontrolovať zakladanie dočasných táborísk, zabrániť vypaľovaniu vegetácie a svojvoľnému zakladaniu ohnísk najmä počas vegetačnej doby.

G 1 - Urpínska Kalvária - stupeň č. 3

- skupina dvoch výrazných skalných odkryvov na začiatku Kalvárie, na prvej zastávke Kalvárie je kaplnka postavená na jednom z odkryvov. Plošne je viazaná na CHPV Lipová alej na Urpíne, jej dolnú časť.

- územie je budované sedimentami krížňanského príkrovu. Najnižšie (na úpätí Urpína) vystupujú vrchno triasové sedimenty (nor) tvorené pestrými bridlicami s vložkami pieskovcov. Navrhované odkryvy patria jurským pestrým (žltej až červenej farby) hľuznatým vápencom na povrchu podliehajúcim procesom škrapovania. Vrchol Urpína je tvorený kriedovými slieňitými vápencami. Po geologickej stránke má toto územie úzko regionálny význam, v priamom vzťahu ku geologickej stavbe mesta.

Návrh opatrení: Keďže odkryvy sú v priamom kontexte s kultúrnou pamiatkou, ktorá v dôsledku ľudskej činnosti je značne zdevastovaná, javí sa potreba riešenia tohoto stavu. V prípade stavebno-technických úprav ponechať odkryvy v prirodzenom stave, prípadné mierne odstránenie zvetraliny nemôže byť škodlivé. Rovnako biologická starostlivosť o stromy aleje len zvyšuje kvalitu prostredia.

G 2 - Urpínsky zvrásnený neokóm - stupeň č. 4

- najvyšší vrstevnicový lesný chodník na ZSZ orientovanom, zalesnenom svahu Urpína, doláva odbočujúci z modro značeného turistického chodníka idúceho od Vartovky k železničnej zastávke Banská Bystrica - mesto (prvá dobočka doláva po zídení z lúky do lesa). Územie predstavuje sled odkryvov v dĺžke cca 400 m.

- spodnokriedové sedimenty neokómu (titón-apt) nadväzujú na jurské a triasové sedimenty (sú popísané pri lokalite G 1) a patria krížňanskému príkrovu. Horninovo sú tvorené tmavosivými vápencami, miestami hrubolavicovými (dobré odkryté pri serpentínach nad zastávkou Banská Bystrica - mesto, ktoré smerom do nadložia sú slieňité a pripomínajú bridlicu) a tým i omnoho plastickejšie. Táto vlastnosť pri zložitosti horotvorných pohybov (VJV na ne nasadajú masy dolomitu chočského príkrovu) podmienila vznik intenzívne mikroprevrásnených vápencov s vysokou dokumentárnou

hodnotou. Stupeň odkrytia ich radí medzi najlepšie odkryvy stredného Slovenska. Hlavný význam je vo vysokej odbornej a náučno-výchovnej funkcii, ako inštruktívna ukážka javu dokumentujúceho procesy vzniku tektonickej stavby Karpát.

- územie sa prelína s časťou lokality E 1

Návrh opatrení: V záujme zachovania dobrej dostupnosti odkryvov udržiavať sieť chodníkov. V prípade potreby je možno vykonať aj drobné zemné práce na očistení odkryvov od hromadenia sutí a biologického odpadu. Pri realizácii staršej myšlienky doplnenia lesoparku o náučnú informatiku zaradiť základnú informáciu aj k tomuto javu. Keďže plošne toto územie zahŕňa značný úsek prednej kulisy Urpína nad mestom, žiada sa zdôrazniť potrebu permanentného uchovania rázu tohoto prírodného fenoménu bez lomov a širokých zväžnic.

Lokalita č. 60:

B 15 - Urpínska lesostep - stupeň č. 4

- územie je v rámci POOP zaradené do kategórie B ako chránené nálezisko
- dolomitový komplex skál a jeho okolie s nízkou bylinnou vegetáciou a krovinami J a JV od kóty Urpín (510 m n.m.) s výskytom veľmi ohrozených rastlinných druhov *Pulsatilla grandis* (C II, úplne chránený druh), *Fraxinus ornus* (C II, úplne chránený druh). Z ostatných vzácnejších druhov sa tu vyskytujú *Alyssum montanum* subsp. *montanum* (C IV), *Seseli elatum* (C IV), *Dorycnium germanicum* (C IV), *Orchis purpurea* (C II), *O. pallens* (C II), *Ophrys insectifera* (C II), *Cypripedium calceolus* (C II, úplne chránený druh).

Tieto komplexy skál predstavujú fragmenty pôvodne rozsiahlych skalnatých lesostepí s teplomilnou vegetáciou. Sú nevhodne zalesnené borovicami (*Pinus sylvestris*, *P. nigra*) a zarastajú krovinami, čím sa zatláčajú lesostepné spoločenstvá.

- pre ich ochranu bude nutné preriediť porast, čím dôjde k potrebnému presvetleniu a udržaniu spoločenstva. Dodržiavaním ochranných podmienok, ktoré sú obsiahnuté v návrhu CHN by mala byť zabezpečená celková územná a druhová ochrana.

- časť územia sa prelína s lokalitou E 1, M 4, druhá časť je totožná s lokalitou A 22

B 34 - stupeň č. 3

- lúky na severozápadnom svahu kóty Urpín (510 m n.m.), nad Kalváriou, málo kvetnaté, extenzívne obhospodarované.

- územie je totožné s lokalitou A 24, prelína sa s lokalitou G 1 a nachádza sa v ňom i chránená prírodná pamiatka Lipová alej na Urpíne.

A 22 - Urpínska lesostep - stupeň č. 3

- skupiny stromov a kríkov s teplomilnými druhmi, pôvodné teplomilné lúky, menšie skalné útvary, obhospodarované lúky, stavby športových aktivít.

- bioindikačné druhy vtákov - *Columba oenas*, *Pernis apivorus*, *Falco tinnunculus*, *Caprimulgus europaeus*, *Upupa epops*, *Picus viridis*, *Dendrocopos medius*, *Lanius cristatus*, *Monticola saxatilis*, *Saxicola torquata*, *S. borin*, *Muscicapa striata*, *Ficedula parva* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 54).

- územie je totožné s časťou lokality B 15

Návrh opatrení: Nepovolit devastáciu lokality výrubom stromov a kríkov, vysádzaním nepôvodných drevín, ťažbou nerastných surovín, zmenou pôvodných teplomilných lúk na obhospodarované, zmenou obhospodarováných lúk na polia a tiež ďalšiu výstavbu športových aktivít. Lokalita by pre verejnosť mohla slúžiť ako ukážka zachovanej teplomilnej fauny a to v kategórii študijná plocha, chránený prírodný výtvor (braná do úvahy prevažne geológia), prípadne chránené nálezisko, kategóriu prímestská rekreačná oblasť vylučujem z dôvodu ešte väčšej devastácie lokality ako je v súčasnosti.

G 3 - Urpínska lesostep - stupeň č. 3

- zaberá južnú až JZ časť masívu Urpína, nad železničnou zastávkou Radvaň. Vymedzenie územia, ako potencionálneho chráneného náleziska teplomilných spoločenstiev akcentovalo hlavne biologickú zložku (mozaiku lesných a nelesných plôch). Z pohľadu geológie k ploche priradujeme aj dnes už opustený dolomitový lom, 200 m juhovýchodne od železničnej zastávky Radvaň.

- tretia lokalita komplexu Urpína po geologickej stránke uzatvára rysy tejto stavby. Okrajom sa tu uplatňujú jurské a kriedové sedimenty krížňanského príkrovu, na ktoré sú nasunuté strednotriasové dolomity chočského príkrovu. Inštruktívne sú odkryté v dnes už viac-menej opustenom lome. Vyznačujú sa typickou sivou farbou a ostrohranným rozpadom. Trhliny sú miestami vyhojené žilkami kalcitu. Odkryvy v sedimentoch krížňanského príkrovu sú menej inštruktívne ako pri lokalitách G 1 a G 2, dolomitový lom má dobré odkrytie.

- územie sa prelína s lokalitou A 22 a časťou lokality B 15

Návrh opatrení: Z hľadiska geologickej stavby je terajší stav vyhovujúci, ťažba, ale aj rekultivácia lomu zvyčajným spôsobom (zosvahovanie a zalesnenie) je nežiadúca. Odporúčam (aj s vedomím významu lokality pre živočíšne a rastlinné druhy) ponechať na prirodzený vývoj. Vylúčiť deponovanie akýchkoľvek odpadov a budovanie stavieb.

Lokalita č. 61:

B 45 - stupeň č. 3

- lesný porast po oboch stranách štátnej cesty Banská Bystrica - H. Mičiná s masovým výskytom *Cypripedium calceolus* (C I) a *Goodyera repens* (C III). Menej hojné sú *Ophrys insectifera* (C II), *Neottia nidus-avis* a zatiaľ bližšie neurčený *Epipactis* sp.

Lokalita č. 62

B 17 - Pod Rybou - stupeň č. 4

- rybník a jeho okolie s vysokosteblovými ostricovými porastami a v SV časti s podhorským lužným jelšovým lesom. Zo vzácnejších rastlinných druhov sa tu vyskytujú *Utricularia vulgaris* (C III), *Scrophularia umbrosa* (C III), *Carex remota*, *Glzzeria declinata* (C IV). Cenné sú dobre zachované komplexy vlhkomilnej vegetácie a zvyšok jelšového lužného lesa, ktorý sa pôvodne nachádzal v celom alúviu stredného Hrona. Lokalita sa nachádza v intraviláne mesta, kde je cenným krajinotvorným prvkom. Je vyhľadávanou oddychovou zónou obyvateľov mesta. V súčasnosti je zčasti znehodnotená tuhým odpadom a ruderalizáciou z okolitých domov a záhradiek.

- lokalita sa prelína s lokalitami E 6, M 9 a časťou lokality A 25
- v budúcnosti bude treba sledovať znečistenie alebo eutrofizáciu vody, odstrániť tuhý odpad a vhodne riadiť pešiu návštevnosť (napr. vybudovaním náučného chodníka).

A 25 - Vodná nádrž Pod Rybou s okolím - stupeň č. 4

- časť mŕtveho ramena Hrona využívaného ako rybník, brehy najmä v juhozápadnej časti porastené charakteristickým vodným rastlinstvom, okrem hlavnej vodnej nádrže menšie vodné plochy a močiare s charakteristickým vodným rastlinstvom, zregulovaný tok Hrona, skupiny a pásy stromov a kríkov, menšie trávnaté plochy suché aj pomáčané, 3 záhradkárske kolónie, stavby rôzneho charakteru (pri nádrži je postavené sídlisko), neriadené skládky odpadu.

- bioindikačné druhy vtákov - *Gallinula chloropus*, *Fulica atra*, *Actitis hypoleucos*, *Anas querquedula*, *Anas platyrhynchos*, *Vanellus vanellus*, *Ixobrychus minutus*, *Jynx torquilla*, *Picus viridis*, *Dendrocopos medius*, *Dendrocopos minor*, *Oriolus oriolus*, *Cinclus cinclus*, *Turdus pilaris*, *Saxicola rubetra*, *Saxicola torquata*, *Sylvia borin*, *Hippolais icterina*, *Acrocephalus arundinaceus*, *Acrocephalus scirpaceus*, *Acrocephalus palustris*, *Muscicapa striata*, *Ficedula albicollis*, *Motacilla cinerea*, *Emberiza schoeniclus* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 74).

- lokalita sa prelína s lokalitami M 9, B 17, E 6

Návrh opatrení: Zachovať vodnú nádrž spolu s jej porastami, zachovať menšie vodné plochy, močiare a podmačané trávnaté plochy spolu s ich charakteristickým zárastom, zachovať suché trávnaté plochy, nepovoliť výrub stromov a kríkov, odstrániť nepovolené skládky odpadu, zregulovať chov rýb a športové rybárstvo na únosnú mieru, odstrániť záhradkárske kolónie, nepovoliť zástavbu ďalších plôch lokality akýmikoľvek ďalšími stavbami. Vzhľadom k tomu, že v katastrálnom území Banskej Bystrice ide o ojedinelú vodnú plochu s ešte takmer zachovaným spoločenstvom vodných vtákov, vyhlásiť túto lokalitu v kategórii chránená študijná plocha, prípadne inej, podľa posúdenia orgánov štátnej ochrany prírody SAŽP v Banskej Bystrici.

M 9 - Pod Rybou - stupeň č. 5

- mŕtve rameno - výskyt kriticky ohrozeného druhu *Anisus septemgyratus*
- lokalita sa prelína s lokalitami B 17, E 6 a A 25

E 6 - Relikt lužného lesa pod Starou kopou "Pod Rybou"

- stupeň č. 4

- zvyšok jelšového lužného lesa ako aj pôvodnej vlhkomilnej flóry a fauny, najmä v okolí rybníka. Najcennejšie spoločenstvá sú pod Starou kopou.

Araneida: *Tetragnatha obtusa*, *Larinioides cornutus*, *Larinioides padagiatus*, *Pirata piscatorius*

Coleoptera: *Leiodes pallens*, *Leiodes oblonga*, *Dirhagus lepidus*, *Betarmon ferrugineum*, *Platycis cosnardi*, *Psammoecus bipunctatus* a i.

Rhopalocera: *Limenitis populi*, *Apatura iris*, *Apatura ilia*, *Araschnia levana* a i.

Lokalita sa prelína s lokalitami B 17, A 25 a M 9.

Návrh opatrení:

- zakázať akúkoľvek deštrukciu brehového porastu a zabrániť prípadnej regulácii brehu Hrona,
- zabrániť rozpinaniu záhradkárskych pozemkov (tendencie neoprávneného záberu) a kontrolovať vjazd autami cestou určenou pre športovcov,
- dohliadnuť na prípadné „čierne“ skládky tuhého odpadu, monitoring znečistenia vody,
- usmerňovať rekreantov napr. vybudovaním náučného chodníka.

Lokalita č. 63:

B 18 - Brehové porasty Hrona v úsekoch Šalková - Majer, železničná stanica Banská Bystrica-mesto - Radvaň, Kremnička - Vlkanová - stupeň č. 4

- viacvrstevný dobre vyvinutý brehový porast s prevahou *Salix fragilis*, *S. purpurea*, *Alnus glutinosa*. Ide o fragmenty bývalých brehových porastov s pôvodnou drevinnou skladbou a prirodzeným zmladzovaním, ktoré majú nenahraditeľnú funkciu pri ochrane brehov pred eróziou. Súčasne sú refúgiom pre druhy lužných lesov. Je potrebné zabrániť ich zmenšovaniu vplyvom regulačných zásahov a dohliadnuť na zachovanie ich prirodzenej skladby.

- lokalita je totožná s lokalitou A 23

A 26 - okolie Majera - stupeň č. 4

- Hron s pomerne zachovaným pobrežným zárastom, pravostranný zregulovaný prítok Hrona s pobrežným zárastom, zvyšky pôvodných močiarov, zvyšky pomáčaných lúk, skupiny a pásy stromov a kríkov, neobhospodarované a obhospodarované lúky, časť polí, záhradkárska kolónia, železničná trať a poľné cesty.

- bioindikačné druhy vtákov - *Perdix perdix*, *Columba oenas*, *Vanellus vanellus*, *Charadrius dubius*, *Tringa totanus*, *Tringa glareola*, *Tringa ochropus*, *Actitis hypoleucos*, *Anser fabalis*, *Anas querquedula*, *Anas crecca*, *Anas platyrhynchos*, *Mergus albellus*, *Ardea cinerea*, *Glaucidium passerinum*, *Alcedo atthis*, *Jynx torquilla*, *Picus viridis*, *Picus canus*, *Dendrocopos major*, *Dendrocopos minor*, *Oriolus oriolus*, *Lanius cristatus*, *Turdus pilaris*, *Saxicola rubetra*, *Saxicola torquata*, *Sylvia borin*, *Sylvia curruca*, *Hippolais icterina*, *Acrocephalus scirpaceus*, *Acrocephalus palustris*, *Locustella naevia*, *Locustella fluviatilis*, *Muscicapa striata*, *Motacilla cinerea*, *Anthus pratensis*, *Lullula arborea*, *Carduelis flavirostris*, *Emberiza schoeniclus*, *Plectrophenax nivalis* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 100).

Návrh opatrení: Nepovolit' akýkoľvek zásah týkajúci sa koryta Hrona, jeho pobrežných zárastov, pobrežných zárastov prítoku, zachovaných zvyškov močiarov, podmáčaných lúk, stromov a kríkov, neobhospodarovaných lúk, nepovolit' zmenu obhospodarovaných lúk na polia, nepovolit' rozšírenie záhradkárskej kolónie a zástavbu akýmkoľvek stavbami. Z dôvodu, že lokalita je nielen miestom hniezdenia mnohých vzácných druhov vtákov, ale aj ich dôležitou migračnou cestou, malo by sa uvažovať o jej zaradení medzi chránené územia.

Lokalita č. 64:

B 18 - Brehové porasty Hrona v úsekoch Šalková - Majer, železničná stanica Banská Bystrica-mesto - Radvaň, Kremnička - Vlkanová - stupeň č. 4

- viacvrstevný dobre vyvinutý brehový porast s prevahou *Salix fragilis*, *S. purpurea*, *Alnus glutinosa*. Ide o fragmenty bývalých brehových porastov s pôvodnou drevinnou skladbou a prirodzeným zmladzovaním, ktoré majú nenahraditeľnú funkciu pri ochrane brehov pred eróziou. Súčasne sú refúgiom pre druhy lužných lesov. Je potrebné zabrániť ich zmenšovaniu vplyvom regulačných zásahov a dohliadnuť na zachovanie ich prirodzenej skladby.

- lokalita je totožná s lokalitou A 23

M 11 - Stará kopa - stupeň č. 5

- zachovalá lesná malakocenóza s druhmi citlivými na zásah človeka

- lokalita sa prelína s lokalitou G 17 a zahrňuje i navrhované chránené nálezisko Stará kopa

G 17 - Stará kopa - stupeň č. 3

- územie sa nachádza cca 3 km JV od centra Banskej Bystrice na bočnej rássoche na SZ kóty Stará kopa (713 m n.m.).

- dominujúcou horninou sú stredotriasové dolomity, patriace chočskému príkrovu. Majú charakteristický ostrohranný rozpad, miestami sú výrazne brekciovité, ojedinele sa v nich nachádzajú aj organické zvyšky, najmä riasy. Zaujímavosťou územia je existencia skalnej brány s veľkosťou otvoru 130 cm (výška) x 85 cm (šírka). Je lokalizovaná v skalnej rássoche v zóne brekciovitých (tektonických brekcií) dolomitov. Vznikla selektívnym zvetrávaním. Možno ju charakterizovať ako miestne významný povrchový tvar. Expozícia a karbonátové podložie priaznivo ovplyvnili aj vegetačnú zložku územia.

- územie sa prelína s časťou lokality M 11 a je evidované ako navrhované chránené nálezisko.

Návrh opatrení: Územie je navrhnuté na ochranu v kategórii chránené nálezisko. Podmienky ochrany vylučujú činnosti narúšajúce reliéf, pôdu a biologické zložky stavebnou činnosťou, ťažbou, prieskumom, atď.

Lokalita č. 76:

A 2 - Banská Bystrica - Mestský park - stupeň č. 3

- prevažne staré listnaté, ale aj ihličnaté dreviny, naše a okrasné kroviny, trávnatá plocha

- bioindikačné druhy vtákov - *Asio otus*, *Jynx torquilla*, *Picus viridis*, *Dendrocopos medius*, *D. minor*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Sylvia curruca*, *Hippolais icterina*, *Muscicapa striata*, *Ficedula parva* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 42).

Návrh opatrení: Zachovať najmä staré dreviny, ich početnosť a rozmiestnenie, zachovať tiež rozsah krovinej výsadby, nerušiť hniezdiace vtáky zbytočným vyrušovaním, najmä druhy, ktoré hniezdia v dutinách stromov a vtáčích búdkach.

Lokalita č. 63:

B 18 - Brehové porasty Hrona v úsekoch Šalková - Majer, železničná stanica Banská Bystrica-mesto - Radvaň, Kremnička - Vlkanová - stupeň č. 4

- viacvrstevný dobre vyvinutý brehový porast s prevahou *Salix fragilis*, *S. purpurea*, *Alnus glutinosa*. Ide o fragmenty bývalých brehových porastov s pôvodnou drevinnou skladbou a prirodzeným zmladzovaním, ktoré majú nenahraditeľnú funkciu pri ochrane brehov pred eróziou. Súčasne sú refúgiom pre druhy lužných lesov. Je potrebné zabrániť ich zmenšovaniu vplyvom regulačných zásahov a dohliadnuť na zachovanie ich prirodzenej skladby.

- lokalita je totožná s lokalitou A 23

A 26 - okolie Majera - stupeň č. 4

- Hron s pomerne zachovaným pobrežným zárastom, pravostranný zregulovaný prítok Hrona s pobrežným zárastom, zvyšky pôvodných močiarov, zvyšky pomáčaných lúk, skupiny a pásy stromov a kríkov, neobhospodarované a obhospodarované lúky, časť polí, záhradkárska kolónia, železničná trať a poľné cesty.

- bioindikačné druhy vtákov - *Perdix perdix*, *Columba oenas*, *Vanellus vanellus*, *Charadrius dubius*, *Tringa totanus*, *Tringa glareola*, *Tringa ochropus*, *Actitis hypoleucos*, *Anser fabalis*, *Anas querquedula*, *Anas crecca*, *Anas platyrhynchos*, *Mergus albellus*, *Ardea cinerea*, *Glaucidium passerinum*, *Alcedo atthis*, *Jynx torquilla*, *Picus viridis*, *Picus canus*, *Dendrocopos major*, *Dendrocopos minor*, *Oriolus oriolus*, *Lanius cristatus*, *Turdus pilaris*, *Saxicola rubetra*, *Saxicola torquata*, *Sylvia borin*, *Sylvia curruca*, *Hippolais icterina*, *Acrocephalus scirpaceus*, *Acrocephalus palustris*, *Locustella naevia*, *Locustella fluviatilis*, *Muscicapa striata*, *Motacilla cinerea*, *Anthus pratensis*, *Lullula arborea*, *Carduelis flavirostris*, *Emberiza schoeniclus*, *Plectrophenax nivalis* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 100).

Návrh opatrení: Nepovoliť akýkoľvek zásah týkajúci sa koryta Hrona, jeho pobrežných zárastov, pobrežných zárastov prítoku, zachovaných zvyškov močiarov, podmáčaných lúk, stromov a kríkov, neobhospodarovaných lúk, nepovoliť zmenu obhospodarovaných lúk na polia, nepovoliť rozšírenie záhradkárskej kolónie a zástavbu akýmkoľvek stavbami. Z dôvodu, že lokalita je nielen miestom hniezdenia mnohých vzácných druhov vtákov, ale aj ich dôležitou migračnou cestou, malo by sa uvažovať o jej zaradení medzi chránené územia.

Lokalita č. 64:

B 18 - Brehové porasty Hrona v úsekoch Šalková - Majer, železničná stanica Banská Bystrica-mesto - Radvaň, Kremnička - Vlkanová - stupeň č. 4

- viacvrstevný dobre vyvinutý brehový porast s prevahou *Salix fragilis*, *S. purpurea*, *Alnus glutinosa*. Ide o fragmenty bývalých brehových porastov s pôvodnou drevinnou skladbou a prirodzeným zmladzovaním, ktoré majú nenahraditeľnú funkciu pri ochrane brehov pred eróziou. Súčasne sú refúgiom pre druhy lužných lesov. Je potrebné

zabrániť ich zmenšovaniu vplyvom regulačných zásahov a dohliadnuť na zachovanie ich prirodzenej skladby.

- lokalita je totožná s lokalitou A 23

M 11 - Stará kopa - stupeň č. 5

- zachovalá lesná malakocenóza s druhmi citlivými na zásah človeka
- lokalita sa prelína s lokalitou G 17 a zahrňuje i navrhované chránené nálezisko Stará kopa

G 17 - Stará kopa - stupeň č. 3

- územie sa nachádza cca 3 km JV od centra Banskej Bystrice na bočnej rássoche na SZ kóty Stará kopa (713 m n.m.).

- dominujúcou horninou sú stredotriasové dolomity, patriace chočskému príkrovu. Majú charakteristický ostrohranný rozpad, miestami sú výrazne brekciovité, ojedinele sa v nich nachádzajú aj organické zvyšky, najmä riasy. Zaujímavosťou územia je existencia skalnej brány s veľkosťou otvoru 130 cm (výška) x 85 cm (šírka). Je lokalizovaná v skalnej rássoche v zóne brekciovitých (tektonických brekcií) dolomitov. Vznikla selektívnym zvetrávaním. Možno ju charakterizovať ako miestne významný povrchový tvar. Expozícia a karbonátové podložie priaznivo ovplyvnili aj vegetačnú zložku územia.

- územie sa prelína s časťou lokality M 11 a je evidované ako navrhované chránené nálezisko.

Návrh opatrení: Územie je navrhnuté na ochranu v kategórii chránené nálezisko. Podmienky ochrany vylučujú činnosti narušajúce reliéf, pôdu a biologické zložky stavebnou činnosťou, ťažbou, prieskumom, atď.

Lokalita č. 77

B 75 - Štátna prírodná rezervácia Príboj - stupeň č. 4

- predstavuje jednu z najstarších prírodných rezervácií na Slovensku. Je ukážkou zachovalých, prírodných a súvislých porastov *Quercus petraea* s prímiesou *Carpinus betulus*, *Quercus cerris*, *Fagus sylvatica* a iných drevín vysoko na Pohroní, pričom *Q. cerris* je na severnom okraji svojho rozšírenia. Z chránených druhov rastlín tu možno hojne nájsť *Cornus mas*, menej *Platanthera bifolia*. Je potrebné zachovanie tohto fytogeograficky, lesnícky a historicky významného územia pre vedecké a študijné ciele.

- je súčasťou NAPANT-u a prelína sa s lokalitou G 18

G 18 - Príbojská dubina - stupeň č. 4

- územie zaberá juhovýchodné svahy kóty Dúbravka (503,2 m), paralelne so štátnou cestou Banská Bystrica - Brezno.

- územie budujú najstaršie druhohorné horniny jednak usadené (ílovité pieskovce, ílovce, slieňovce pestrých farieb) a tiež vyvrelé (horninovo pestrá skupina melafýrov a ich tufov vzniknutá podmorským vulkanizmom) odpovedajúce gabrovej magme. Pozoruhodné sú i z mineralogického hľadiska. Výplň dutín melafýrov (mandle) je tvorená širokou škálou minerálov. Medzi najkrajšie exempláre nepochybne patria acháty, ale aj prehnit, chlorit a pod. Pri stratigrafickom začlenení, určení tektonickej príslušnosti

či veku bolo vykonaných veľa prieskumných prác a toto územie patrilo medzi najpreskúmanejšie a nepochybne má širší význam.

- prevažná časť územia je štátnou prírodnou rezerváciou (pri západnom okraji melafýry presahujú hranicu chráneného územia a poskytujú zaujímavé nálezy vo výplniach dutín) a s prihliadnutím na geologickú stavbu, biologické zložky a najmä históriu ochrany prírody by bolo možné použiť i najvyšší stupeň hodnotenia.

- územie sa nachádza v ochrannom pásme NAPANT

- prelína sa s lokalitou B 75

Návrh opatrení: S prihliadnutím na skutočnosť, že prevažná časť územia je štátnou prírodnou rezerváciou (pri západnom okraji melafýry presahujú okraje chráneného územia s poskytujú zaujímavé nálezy vo výplniach dutín), na jej území je potrebné v plnom rozsahu dodržiavať podmienky ochrany. Zber nerastov mimo hraníc ŠPR je možný pri dodržiavaní vyhlášky o ochrane nerastov na Slovensku.

Lokalita č. 78

B 74 - Štátna prírodná rezervácia Plavno - stupeň č. 4

- v území je najvýznamnejší koncentrovaný výskyt tisu (*Taxus baccata*) na východ od Banskej Bystrice v Bystrickej vrchovine a nadväzujúcom Slovenskom Rudohorí - v roku 1977 8 000 ks. Hoci sa nejedná o pôvodný prírodný les, chránené územie je nielen vhodným priestorom pre koncentrovaný výskyt tisu, ale aj územím s vyzretou fytocenózou a zoocenózou nadobúdajúcou charakter prirodzenej štruktúry. Chránené územie je mimoriadne vhodné pre vedecký výskum, náučné a kultúrno-výchovné ciele.

Mapový list č. 36 - 14 - 21

Lokalita č. 41:

B 19 - stupeň č. 3

- podhorské lúky príležitostne prepášané a jednokosné v okolí Suchého vrchu s nízkobylinným porastom a roztrúsenými solitérmi (*Picea abies*, *Tilia platyphyllos*, *Acer* sp.) a skupinkami kríkov (*Rosa* sp., *Crataegus* sp., *Corylus avellana*, *Prunus spinosa*).

Lokalita č. 79:

G 7 - Chránený prírodný výtvor Horná roveň - stupeň č. 4

- táto lokalita, rovnako ako aj hlavný hrebeň je prevažne budovaná pyroklastickými sedimentami charakteru andezitových aglomerátov, miestami prechádzajúcich do jemnozrnnejších tufových polôh alebo tufobrekcií. Výškou skalných veží až 30 m predstavujú jedny z najväčších v oblasti.

Návrh opatrení: Vylúčenie ďalšieho narušenia výstavbou ciest (existujúca lesná cesta čiastočne zasiahla do kompaktnosti objektu). Pri ťažbe dreva dbať na to, aby padajúce kmene nenarušovali skalné útvary. Prípadné preriedenie porastov by mohlo byť prospešné uplatneniu tvarov v krajinnom obraze. Vzhľadom k relatívnej odľahlosti neodporúčame budovanie chodníkov po obvode skál.

Mapový list č. 36 - 14 - 22

Lokalita č. 65:

A 16 - Severovýchodná oblasť Horných Pršian - stupeň č. 3

- skupiny a pásy stromov a kríkov, pôvodné a obhospodarované lúky, enklávy škrapových polí, polia, rôznorodá zástavba (napr. cestná komunikácia, technické, poľnohospodárske stavby a pod.)

- bioindikačné druhy vtákov - *Coturnix coturnix*, *Pernis apivorus*, *Athene noctua*, *Caprimulgus europaeus*, *Picus canus*, *Dendrocopos medius*, *Lanius cristatus*, *Monticola saxatilis*, *Oenanthe oenanthe*, *Saxicola torquata*, *Sylvia curruca*, *Muscicapa striata*, *Ficedula hypoleuca*, *Galerida cristata* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 57).

Návrh opatrení: Nepovoliť rozsiahlejší výrub stromov a kríkov, zachovať enklávy škrapových polí, na týchto nepovoliť nijakú výstavbu a ich zarastanie kríkmi a stromami, zachovať pôvodné lúky, nepovoliť obhospodarovanie lúk intenzívnym pasením alebo ich premenou na intenzívne obhospodarované polia, nepovoliť v tejto oblasti ďalšiu zástavbu.

Lokalita č. 66:

B 47 - stupeň č. 3

- lesostep, lúky a skalky južne od Malachova s hojným výskytom *Ophrys insectifera* (C II).

- územie sa prelína s lokalitami G 4, E 2 a s územím CHPV Malachovské skalky.

E 2 - Malachovské skalky - stupeň č. 4

- na selektívne zvetralých triasových dolomitoch našli útočisko niektoré teplomilné druhy organizmov

- *Araneida* - *Micaria sociabilis*, *Moebelia penicillata*, *Dictyna pusilla*

- *Coleoptera* - *Calosoma maderae*

- *Rhopalocera* - *Arethusana arethusae*, *Chazara briseis* (údaj z r. 1984), *Hyponomephala lupina*, *Colias erate*, *C. croceus*, *Papilio machaon* (zákonom chránený), *Melitaea didyma*, *Mellicta aurelia*, *Maculinea arion*, *Spialia sertorius* a i.

- lokalita sa prelína s lokalitami B 47, G 4 a územím CHPV Malachovské skalky.

Návrh opatrení (okrem opatrení vyplývajúcich zo štatútu CHPV):

- zakázať jaré a jesenné vypaľovanie suchej trávy,

- postihovať za svojvoľné vyvážanie odpadkov a neoprávnené zakladanie smetísk, pálenie pneumatík atď.

- Kontrolovať chatkárenie a preveriť záber pôdy záhradkami na hranici s CHPV, ako aj zrušiť „ihrisku“ na miernej stráni takmer v centre CHPV,

- predchádzať prípadným úletom pesticídov pre leteckom chemickom ošetrovaní susediacich polí,

- intenzívnu pastvu vylúčiť, ale občasné prepásanie doporučiť.

G 4 - Malachovské skalky - stupeň č. 4

- územie leží na pravobrežnom svahu Malachovského potoka zovreté cestami Banská Bystrica - Malachov a Banská Bystrica - Horné Pršany. Svahové erózne skalné kulisy sa výrazne uplatňujú v krajinnom obraze.

- základnou horninou sú strednotriasové dolomity chočského príkrovu. Pozoruhodnou odlišnosťou je ich intenzívna silicifikácia, ako dôsledok postvulkanických procesov v Kremnických vrchoch. Pukliny dolomitu sú vyhojené kremeňom, opálom a chalcedónom. Následné procesy zvetrávania selektívne rozkladali rozpustnejšie dolomitové jadrá, kým žilky a zhluky silicitov vytvárajú na povrchu siet' vyvýšení (v mikropohľade) nápadne pripomínajúce voštiny.

- procesy postvulkanickej silicifikácie sa prejavili v okolí vulkanických centier Kremnických vrchov v pomerne širokom pásme. K nim patria i dve najvýznamnejšie lokality silicifikovaných dolomitov v Horných Pršanoch (pripravované CHN Kremenia) a na Malachovských skalkách. Ich význam nepochybne presahuje územie Banskej Bystrice.

- územie sa prelína s lokalitami B 47, E 2 a územím CHPV Malachovské skalky.

Návrh opatrení: Vylúčiť zdroje znečistenia v minulosti, žiaľ, dosť časté (kladenie vatier, deponovanie pneumatík, skládkovanie odpadkov a pod.). V rámci prímestských oddychových zón doplniť lokalitu odborne náučnou informatikou, prípadne usmerniť pohyb návštevníkov upraveným chodníkom (jeho trasu zladit' s biologicky významnými lokalitami).

Lokalita č. 67:

A 18 - okolie Kremničky - stupeň č. 3

- pásy a skupiny stromov a kríkov, menšie močariny a podmáčané lúky, enklávy xerothermných pôvodných lúk, obhospodarované lúky a polia, stavby rôzneho charakteru.

- bioindikačné druhy vtákov - *Coturnix coturnix*, *Perdix perdix*, *Anser fabalis*, *Ciconia ciconia*, *Bubo bubo*, *Glaucidium passerinum*, *Athene noctua*, *Jynx torquilla*, *Lanius minor*, *Lanius cristatus*, *Saxicola torquata*, *Luscinia megarhynchos*, *Muscicapa striata*, *Ficedula hypoleuca*, *Galerida cristata*, *Scolopax rusticola* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 56).

Návrh opatrení: Nepovoliť výrub stromov a kríkov, bez akýchkoľvek zásahov zachovať močariny, podmáčané lúky a najmä pôvodné xerothermné lúky, nepovoliť obhospodarovanie lúk intenzívnym pasením alebo premenou na intenzívne obhospodarované polia, nepovoliť bytovú výstavbu a ani zástavbu ďalších plôch lokality stavbami rôzneho charakteru.

Lokalita č. 68:

B 48 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

Mapový list č. 36 - 14 - 23

Lokalita č. 59:

B 15 - Urpínska lesostep - stupeň č. 4

- územie je v rámci POOP zaradené do kategórie B ako chránené nálezisko
- dolomitový komplex skál a jeho okolie s nízkou bylinnou vegetáciou a krovinami J a JV od kóty Urpín (510 m n.m.) s výskytom veľmi ohrozených rastlinných druhov *Pulsatilla grandis* (C II, úplne chránený druh), *Fraxinus ornus* (C II, úplne chránený druh). Z ostatných vzácnějších druhov sa tu vyskytujú *Alyssum montanum* subsp. *montanum* (C IV), *Seseli elatum* (C IV), *Dorycnium germanicum* (C IV), *Orchis purpurea* (C II), *O. pallens* (C II), *Ophrys insectifera* (C II), *Cypripedium calceolus* (C II, úplne chránený druh).

Tieto komplexy skál predstavujú fragmenty pôvodne rozsiahlych skalnatých lesostepí s teplomilnou vegetáciou. Sú nevhodne zalesnené borovicami (*Pinus sylvestris*, *P. nigra*) a zarastajú krovinami, čím sa zatláčajú lesostepné spoločenstvá.

- pre ich ochranu bude nutné preriediť porast, čím dôjde k potrebnému presvetleniu a udržaniu spoločenstva. Dodržiavaním ochranných podmienok, ktoré sú obsiahnuté v návrhu CHN by mala byť zabezpečená celková územná a druhová ochrana.

- časť územia sa prelína s lokalitou E 1, M 4, druhá časť je totožná s lokalitou A 22

B 16 - stupeň č. 4

- prieseok pod elektrickým vedením nad železničnou stanicou Radvaň (400 - 450 m n.m.) s najhojnejším výskytom *Orchis purpurea* (C II) v okolí Banskej Bystrice, ďalej s druhmi *Corallorhiza trifida* (C II), *Ophrys insectifera* (C II), *Cephalathera rubra* (C II).

- pre udržanie súčasného stavu je nutné preriedovať drevinný porast.

B 18 - Brehové porasty Hrona v úsekoch Šalková - Majer, železničná stanica Banská Bystrica-mesto - Radvaň, Kremnička - Vlkanová - stupeň č. 4

- viacvrstevný dobre vyvinutý brehový porast s prevahou *Salix fragilis*, *S. purpurea*, *Alnus glutinosa*. Ide o fragmenty bývalých brehových porastov s pôvodnou drevinnou skladbou a prirodzeným zmladzovaním, ktoré majú nenahraditeľnú funkciu pri ochrane brehov pred eróziou. Súčasne sú refúgiom pre druhy lužných lesov. Je potrebné zabrániť ich zmenšovaniu vplyvom regulačných zásahov a dohliadnuť na zachovanie ich prirodzenej skladby.

- lokalita je totožná s lokalitou A 23

B 34 - stupeň č. 3

- lúky na severozápadnom svahu kóty Urpín (510 m n.m.), nad Kalváriou, málo kvetnaté, extenzívne obhospodarované.

- územie je totožné s lokalitou A 24, prelína sa s lokalitou G 1 a nachádza sa v ňom i chránená prírodná pamiatka Lipová alej na Urpíne.

A 21 - Radvaň - okolie železničnej stanice - stupeň č. 4

- Hron s pobrežnými zárastami, menšie vodné plochy, pôvodné močariny so zárastom, podmáčané lúky, enklávy pôvodných lúk, skupiny a pásy stromov a kríkov, neobhospodarované a obhospodarované lúky, polia, stavby rôzneho charakteru, kde je dominantou sídlisko a rôzne výrobné podniky.

- bioindikačné druhy vtákov - *Perdix perdix*, *Crex crex*, *Gallinula chloropus*, *Vanellus vanellus*, *Podiceps ruficollis*, *Anas platyrhynchos*, *Mergus serrator*, *Ixobrychus minutus*, *Circus aeruginosus*, *Tyto alba*, *Athene noctua*, *Strix aluco*, *Asio otus*, *Alcedo atthis*, *Jynx torquilla*, *Lanius cristatus*, *Cinclus cinclus*, *Turdus pilaris*, *Oenanthe oenanthe*, *Saxicola rubetra*, *S. torquata*, *Luscinia megarhynchos*, *Sylvia nisoria*, *Sylvia borin*, *Acrocephalus scirpaceus*, *A. palustris*, *Muscicapa striata*, *Motacilla cinerea*, *Anthus campestris*, *Galerida cristata*, *Carduelis flammea*, *Emberiza calandra*, *E. schoeniclus* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 84).

Návrh opatrení: Nepovoliť ďalšiu reguláciu a vypriamovanie toku rieky Hron, ako aj ďalšie vodohospodárske úpravy jeho koryta, nepovoliť ďalší výrub brehových porastov, na miestach výrubu tieto obnoviť výsadbou pôvodných drevín, nepovoliť odvodňovanie a vysušovanie pôvodných močarín a podmáčaných lúk, ako aj zachovaných vodných plôch, nepovoliť vyrubovanie skupín a pásov stromov a kríkov, nepovoliť zmenu neobhospodarovaných a obhospodarovaných lúk na polia a ich intenzívne využívanie na pasenie oviec a dobytku, vylúčiť zástavbu ďalších plôch lokality akýmikokoľvek ďalšími stavbami. Lokalita, aj keď je pozmenená, by mala naďalej slúžiť ako miesto hniezdenia a migrácie najmä vodného, ale aj ostatného spoločenstva vtákov so vzácnymi, ohrozenými a kriticky ohrozenými druhmi, ktorých výskyt vo Zvolenskej kotline je vzácny a ojedinelý.

A 23 - Hron s brehovými porastami pod Urpínom a blízke okolie

- stupeň č. 3

- Hron s pobrežnými zárastami, pásy stromov a kríkov, neobhospodarované a obhospodarované lúky, stavby rôzneho charakteru

- bioindikačné druhy vtákov - *Actitis hypoleucos*, *Anas querquedula*, *Anas crecca*, *Anas platyrhynchos*, *Mergus serrator*, *Alcedo atthis*, *Cinclus cinclus*, *Turdus pilaris*, *Luscinia megarhynchos*, *Acrocephalus scirpaceus*, *Motacilla cinerea* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 36).

- lokalita je totožná s lokalitou B 18.

Návrh opatrení: Nepovoliť ďalšie vypriamovanie a reguláciu toku Hrona, nepovoliť výrub jeho brehových porastov, ako aj výrub pásov stromov a kríkov, zmenu neobhospodarovaných lúk na obhospodarované a zmenu obhospodarovaných lúk na polia, nepovoliť v tejto oblasti ďalšiu výstavbu akýchkoľvek stavieb.

A 24 - Stromoradie Urpínskej kalvárie - stupeň č. 3

- prevažne staré lipy stromoradia, kroviny, trávnaté plochy, stavby kalvárie

- bioindikačné druhy vtákov - *Jynx torquilla*, *Picus viridis*, *Picus canus*, *Dendrocopos minor*, *Lanius cristatus*, *Muscicapa striata* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 32).

- lokalita je totožná s lokalitou B 34 a prelína sa s lokalitou G 1

Návrh opatrení: Nepovoliť výrub starých stromov (prípadné poškodenie ošetriť) a kríkov, nepovoliť premenu trávnatých plôch na polia, nepovoliť zástavbu plôch v bezprostrednej blízkosti lokality.

M 4 - Urpín - stupeň č. 5

- výskyt typických skalných spoločenstiev

- lokalita sa prelína s lokalitou E 1

E 1 - Urpín - obvodový lesný komplex Urpínskej lesostepi

- stupeň 3

- je zo všetkých navrhnutých lokalít entomofauny najlepšie preskúmaný, avšak deštrukčnými zásahmi už veľmi poznačený. Preto najmä staršie faunistické dáta treba brať s rezervou, nakoľko niektoré druhy sa v posledných rokoch už nepotvrdili. Pri splnení a dodržaní ochranných opatrení sa určite zaradí do stupňového hodnotenia č. 4.

- komplex recentných vápencov a dolomitov, na ktorých prevládajú typické rendzinové pôdy s teplomilným, druhovo bohatým rastlinným krytom na miestach menej narušených pastvou, zalesňovacími prácami alebo lesnou ťažbou. Tento komplex predstavuje už len fragmenty pôvodnej "Urpínskej lesostepi", ktorá bola nepremyslene zalesnená borovicou.

Araneida: *Dysdera longirostris* (prvý nález pre Slovensko, ďalej len pnS), *Harpactes saevus* (pnS), *Centromerus capucinus* (pnS), *Acartauchenius scurrilis* - vzácny myrmekofilný druh (v kolónii *Tetramorium caespitum*), *Silometopus elegans*, *Typhochrestus digitatus*, *Argiope bruennichii* (najsevernejšie miesto výskytu), *Micaria formicaria* (podľa ČK je ohrozený - endangered, ďalej len E), *Micaria guttulata* (pnS), *Eresus niger* (E) a iné.

Coleoptera: *Batrachodes hubenthali* (pnS) v kolónii mravcov *Lasius brunneus*, *Quedius truncicola*, *Triplax elongata*, *Melandrya caraboides*, *Osmoderma eremita* - chránený druh (E), *Euthiconus conicicollis*, a i.

Rhopalocera: *Papilio machaon* - zákonom chránený, *Limenitis camilla*, *Quercusia quercus*, *Celastrina argiolus*, a i.

Z ostatných skupín zákonom chránených druhov za zmienku stojí aj hojnejší výskyt modlivky zelenej (*Mantis religiosa*) v r. 1992 a askalafusa škvrnitokrídleho (*Ascalaphus macaronius*) v r. 1993.

Územie sa prelína s časťou lokality B 15, ďalej s lokalitami M 4 a G 2.

Návrh opatrení:

- obmedziť expanziu borovice aspoň na exponovanejších mikrolokalitách J a JZ expozície, tzv. „Urpínskej lesostepi“, vhodné by boli pravidelné presvetľovacie zásahy,
- vylúčiť akúkoľvek výstavbu najmä v oblasti nad Uhľiskom, má vysoké genofondové a ekologické kvality aj pre entomocenózy,

- zaistiť neporušiteľnosť pôvodného lesného porastu až po železničnú trať,
- vylúčiť používanie agrochemikálií v celom masíve Urpína,
- kontrolovať zakladanie dočasných táborísk, zabrániť vypaľovaniu vegetácie a svoľnému zakladaniu ohnísk najmä počas vegetačnej doby.

G 1 - Urpínska Kalvária - stupeň č. 3

- skupina dvoch výrazných skalných odkryvov na začiatku Kalvárie, na prvej zastávke Kalvárie je kaplnka postavená na jednom z odkryvov. Plošne je viazaná na CHPV Lipová alej na Urpíne, jej dolnú časť.

- územie je budované sedimentami krížňanského príkrovu. Najnižšie (na úpätí Urpína) vystupujú vrchno triasové sedimenty (nor) tvorené pestrými bridlicami s vložkami pieskovcov. Navrhované odkryvy patria jurským pestrým (žltej až červenej farby) hľuznatým vápencom na povrchu podliehajúcim procesom škrapovania. Vrchol Urpína je tvorený kriedovými slieňitými vápencami. Po geologickej stránke má toto územie úzko regionálny význam, v priamom vzťahu ku geologickej stavbe mesta.

Návrh opatrení: Keďže odkryvy sú v priamom kontexte s kultúrnou pamiatkou, ktorá v dôsledku ľudskej činnosti je značne zdevastovaná, javí sa potreba riešenia tohoto stavu. V prípade stavebno-technických úprav ponechať odkryvy v prirodzenom stave, prípadné mierne odstránenie zvetraliny nemôže byť škodlivé. Rovnako biologická starostlivosť o stromy aleje len zvyšuje kvalitu prostredia.

G 2 - Urpínsky zvrásnený neokóm - stupeň č. 4

- najvyšší vrstevnicový lesný chodník na ZSZ orientovanom, zalesnenom svahu Urpína, doľava odbočujúci z modro značeného turistického chodníka idúceho od Vartovky k železničnej zastávke Banská Bystrica - mesto (prvá dobočka doľava po zidení z lúky do lesa). Územie predstavuje sled odkryvov v dĺžke cca 400 m.

- spodnokriedové sedimenty neokómu (titón-apt) nadväzujú na jurské a triasové sedimenty (sú popísané pri lokalite G 1) a patria krížňanskému príkrovu. Horninovo sú tvorené tmavosivými vápencami, miestami hrubolavicovými (dobré odkryté pri serpentínach nad zastávkou Banská Bystrica - mesto, ktoré smerom do nadložia sú slieňité a pripomínajú bridlicu) a tým i omnoho plastickejšie. Táto vlastnosť pri zložitosti horotvorných pohybov (VJV na ne nasadajú masy dolomitu chočského príkrovu) podmienila vznik intenzívne mikroprevrásnených vápencov s vysokou dokumentárnou hodnotou. Stupeň odkrytia ich radí medzi najlepšie odkryvy stredného Slovenska. Hlavný význam je vo vysokej odbornej a náučno-výchovnej funkcii, ako inštruktívna ukážka javu dokumentujúceho procesy vzniku tektonickej stavby Karpát.

- územie sa prelína s časťou lokality E 1

Návrh opatrení: V záujme zachovania dobrej dostupnosti odkryvov udržiavať sieť chodníkov. V prípade potreby je možno vykonať aj drobné zemné práce na očistení odkryvov od hromadenia sutí a biologického odpadu. Pri realizácii staršej myšlienky doplnenia lesoparku o náučnú informatiku zaradiť základnú informáciu aj k tomuto javu. Keďže plošne toto územie zahŕňa značný úsek prednej kulisy Urpína nad mestom, žiada sa zdôrazniť potrebu permanentného uchovania rázu tohoto prírodného fenoménu bez lomov a širokých zväznic.

Lokalita č. 69:

B 69 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

Lokalita č. 70:

B 70 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

Lokalita č. 71:

B 71 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

Lokalita č. 72:

B 72 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

Lokalita č. 73:

B 73 - stupeň č. 3, výskyt Vstavačovitých

Lokalita č. 74:

B 18 - Brehové porasty Hrona v úsekoch Šalková - Majer, železničná stanica Banská Bystrica-mesto - Radvaň, Kremnička - Vlkanová - stupeň č. 4

- viacvrstevný dobre vyvinutý brehový porast s prevahou *Salix fragilis*, *S. purpurea*, *Alnus glutinosa*. Ide o fragmenty bývalých brehových porastov s pôvodnou drevinnou skladbou a prirodzeným zmladzovaním, ktoré majú nenahraditeľnú funkciu pri ochrane brehov pred eróziou. Súčasne sú refúgiom pre druhy lužných lesov. Je potrebné zabrániť ich zmenšovaniu vplyvom regulačných zásahov a dohliadnuť na zachovanie ich prirodzenej skladby.

- lokalita je totožná s lokalitou A 23

B 35 - stupeň č. 35

- podmáčané lúky s vysokobylinným ostricovým porastom (*Carex gracilis*, *C. buekii*) pri železničnej trati severne od obce Vlkanová. Biotop je cenný pre dobre zachované komplexy vlhkomilnej vegetácie. Z ohrozených druhov tu boli zaznamenané *Scrophularia umbrosa* (C III), *Carex buekii* (C IV), *Thalictrum lucidum* (C IV), *Galium rivale* (C IV). Sčasti je lokalita premenená na hospodársku lúku a intenzifikácia potenciálne ohrozuje aj zvyšok pôvodného biotopu.

- lokalita sa prelína s časťou lokality A 19

A 17 - okolie Rakytoviec - stupeň č. 3

- skupiny a pásy stromov a kríkov, Hron s brehovými porastami, podmáčané lúky, enklávy pôvodných xerotermných lúk, obhospodarované lúky a polia, stavby rôzneho charakteru.

- bioindikčné druhy vtákov - *Anas platyrhynchos*, *Athene noctua*, *Caprimulgus europaeus*, *Jynx torquilla*, *Lanius cristatus*, *Turdus pilaris*, *Oenanthe oenanthe*, *Saxicola rubetra*, *Luscinia megarhynchos*, *Motacilla cinerea*, *Galerida cristata* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 49).

Návrh opatrení: Nepovoliť výrub stromov, kríkov a brehových porastov, zachovať najmä podmáčané lúky a enklávy pôvodných lúk, nepovoliť obhospodarovanie lúk intenzívnym pasením alebo ich oremenou na intenzívne obhospodarované polia, nepovoliť v tejto oblasti bytovú výstavbu a inú zástavbu ďalších plôch lokality stavbami rôzneho charakteru.

A 19 - Hron s brehovými porastami a blízke okolie - stupeň č. 3

- Hron s pobrežnými zárastami, pásy stromov a kríkov, menšie močariny so zárastom, podmáčané lúky, neobhospodarované a obhospodarované lúky, polia, stavby rôzneho charakteru.

- bioindikčné druhy vtákov - *Vanellus vanellus*, *Anser fabalis*, *Anas platyrhynchos*, *Mergus serrator*, *Falco columbarius*, *Dendrocopos medius*, *Lanius cristatus*, *Turdus pilaris*, *Saxicola rubetra*, *Ficedula albicollis*, *Motacilla cinerea*, *Anthus campestris*, *A. pratensis*, *Galerida cristata* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 53).

- lokalita sa prelína s lokalitou B 35

Návrh opatrení: Nepovoliť ďalšie vodohospodárske úpravy koryta rieky Hron, ako aj vyrubovanie jej pobrežných zárastov, nepovoliť vyrubovanie pásov stromov a kríkov, bez akýchkoľvek zásahov zachovať močariny s ich zárastami, podmáčané a neobhospodarované lúky, nepovoliť zmenu obhospodarovaných lúk na polia a ich využívanie na intenzívne pasenie dobytká, nepovoliť zástavbu ďalších plôch lokality akýmkoľvek ďalšími stavbami.

A 20 - Radvaň - Hron s brehovými porastami a blízke okolie

- stupeň č. 4

- Hron s pobrežnými zárastami, menšie vodné plochy, pôvodné močariny so zárastom, podmáčané lúky, skupiny a pásy stromov a kríkov, enklávy pôvodných lúk, neobhospodarované a obhospodarované lúky, polia, stavby rôzneho charakteru.

- bioindikčné druhy vtákov - *Coturnix coturnix*, *Perdix perdix*, *Crex crex*, *Gallinula chloropus*, *Vanellus vanellus*, *Tringa ochropus*, *Podiceps ruficollis*, *Anser fabalis*, *Anas platyrhynchos*, *Mergus serrator*, *Ardea purpurea*, *Circus aeruginosus*, *Tyto alba*, *Athene noctua* a i. (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 87).

- lokalita sa prelína s lokalitou B 18

Návrh opatrení: Nepovoliť ďalšiu reguláciu a vypriamovanie toku rieky Hron, ako aj ďalšie vodohospodárske úpravy jeho koryta, nepovoliť ďalší výrub brehových porastov, na miestach výrubu tieto obnoviť výsadbou pôvodných drevín, nepovoliť odvodňovanie a vysušovanie pôvodných močarín a podmáčaných lúk, ako aj zachovaných vodných plôch, nepovoliť vyrubovanie skupín a pásov stromov a kríkov, nepovoliť zmenu neobhospodarovaných a obhospodarovaných lúk na polia a ich intenzívne využívanie na pasenie oviec a dobytká, vylúčiť zástavbu ďalších plôch lokality akýmkoľvek ďalšími stavbami. Lokalita, aj keď je pozmenená, by mala naďalej slúžiť ako miesto hniezdenia a

migrácie najmä vodného, ale aj ostatného spoločenstva vtákov so vzácnymi, ohrozenými a kriticky ohrozenými druhmi, ktorých výskyt vo Zvolenskej kotline je vzácny a ojedinelý.

Mapový list č. 36 - 32 - 02

Lokalita č. 62:

B 48 - stupeň č. 3 , výskyt Vstavačovitých

Mapový list č. 36 - 32 - 03

Lokalita č. 74:

B 18 - Brehové porasty Hrona v úsekoch Šalková - Majer, železničná stanica Banská Bystrica-mesto - Radvaň, Kremnička - Vlkanová - stupeň č. 4

- viacvrstevný dobre vyvinutý brehový porast s prevahou *Salix fragilis*, *S. purpurea*, *Alnus glutinosa*. Ide o fragmenty bývalých brehových porastov s pôvodnou drevinnou skladbou a prirodzeným zmladzovaním, ktoré majú nenahraditeľnú funkciu pri ochrane brehov pred eróziou. Súčasne sú refúgiom pre druhy lužných lesov. Je potrebné zabrániť ich zmenšovaniu vplyvom regulačných zásahov a dohliadnuť na zachovanie ich prirodzenej skladby.

- lokalita je totožná s lokalitou A 23

B 35 - stupeň č. 35

- podmáčané lúky s vysokobylinným ostricovým porastom (*Carex gracilis*, *C. bukkii*) pri železničnej trati severne od obce Vlkanová. Biotop je cenný pre dobre zachované komplexy vlhkomilnej vegetácie. Z ohrozených druhov tu boli zaznamenané *Scrophularia umbrosa* (C III), *Carex bukkii* (C IV), *Thalictrum lucidum* (C IV), *Galium rivale* (C IV). Sčasti je lokalita premenená na hospodársku lúku a intenzifikácia potenciálne ohrozuje aj zvyšok pôvodného biotopu.

- lokalita sa prelína s časťou lokality A 19

A 17 - okolie Rakytoviec - stupeň č. 3

- skupiny a pásy stromov a kríkov, Hron s brehovými porastami, podmáčané lúky, enklávy pôvodných xerothermných lúk, obhospodarované lúky a polia, stavby rôzneho charakteru.

- bioindikčné druhy vtákov - *Anas platyrhynchos*, *Athene noctua*, *Caprimulgus europaeus*, *Jynx torquilla*, *Lanius cristatus*, *Turdus pilaris*, *Oenanthe oenanthe*, *Saxicola rubetra*, *Luscinia megarhynchos*, *Motacilla cinerea*, *Galerida cristata* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 49).

Návrh opatrení: Nepovoliť výrub stromov, kríkov a brehových porastov, zachovať najmä podmáčané lúky a enklávy pôvodných lúk, nepovoliť obhospodarovanie lúk intenzívnym pasiením alebo ich oremenou na intenzívne obhospodarované polia, nepovoliť v tejto

oblasti bytovú výstavbu a inú zástavbu ďalších plôch lokality stavbami rôzneho charakteru.

A 19 - Hron s brehovými porastami a blízke okolie - stupeň č. 3

- Hron s pobrežnými zárastami, pásy stromov a ktríkov, menšie močariny so zárastom, podmäčané lúky, neobhospodarované a obhospodarované lúky, polia, stavby rôzneho charakteru.

- bioindikačné druhy vtákov - *Vanellus vanellus*, *Anser fabalis*, *Anas platyrhynchos*, *Mergus serrator*, *Falco columbarius*, *Dendrocopos medius*, *Lanius cristatus*, *Turdus pilaris*, *Saxicola rubetra*, *Ficedula albicollis*, *Motacilla cinerea*, *Anthus campestris*, *A. pratensis*, *Galerida cristata* (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 53).

- lokalita sa prelína s lokalitou B 35

Návrh opatrení: Nepovoliť ďalšie vodohospodárske úpravy koryta rieky Hron, ako aj vyrubovanie jej pobrežných zárastov, nepovoliť vyrubovanie pásov stromov a kríkov, bez akýchkoľvek zásahov zachovať močariny s ich zárastami, podmäčané a neobhospodarované lúky, nepovoliť zmenu obhospodarovaných lúk na polia a ich využívanie na intenzívne pasenie dobytká, nepovoliť zástavbu ďalších plôch lokality akýmkoľvek ďalšími stavbami.

A 20 - Radvaň - Hron s brehovými porastami a blízke okolie

- stupeň č. 4

- Hron s pobrežnými zárastami, menšie vodné plochy, pôvodné močariny so zárastom, podmäčané lúky, skupiny a pásy stromov a kríkov, enklávy pôvodných lúk, neobhospodarované a obhospodarované lúky, polia, stavby rôzneho charakteru.

- bioindikačné druhy vtákov - *Coturnix coturnix*, *Perdix perdix*, *Crex crex*, *Gallinula chloropus*, *Vanellus vanellus*, *Tringa ochropus*, *Podiceps ruficollis*, *Anser fabalis*, *Anas platyrhynchos*, *Mergus serrator*, *Ardea purpurea*, *Circus aeruginosus*, *Tyto alba*, *Athene noctua* a i. (celkový počet druhov zaznamenaný na lokalite - 87).

- lokalita sa prelína s lokalitou B 18

Návrh opatrení: Nepovoliť ďalšiu reguláciu a vypriamovanie toku rieky Hron, ako aj ďalšie vodohospodárske úpravy jeho koryta, nepovoliť ďalší výrub brehových porastov, na miestach výrubu tieto obnoviť výsadbou pôvodných drevín, nepovoliť odvodňovanie a vysušovanie pôvodných močarín a podmäčaných lúk, ako aj zachovaných vodných plôch, nepovoliť vyrubovanie skupín a pásov stromov a kríkov, nepovoliť zmenu neobhospodarovaných a obhospodarovaných lúk na polia a ich intenzívne využívanie na pasenie oviec a dobytká, vylúčiť zástavbu ďalších plôch lokality akýmkoľvek ďalšími stavbami. Lokalita, aj keď je pozmenená, by mala naďalej slúžiť ako miesto hniezdenia a migrácie najmä vodného, ale aj ostatného spoločenstva vtákov so vzácnymi, ohrozenými a kriticky ohrozenými druhmi, ktorých výskyt vo Zvolenskej kotline je vzácny a ojedinelý

III. Územia ochrany prírody

Vypracované podľa údajov Ing. Júliusa Burkovského a p. Gabriely Rekovej zo SAŽP, pobočka Banská Bystrica, odbor ochrany prírody

Vo vymedzenom území sa nachádzajú chránené územia kategórie "A" a kategórie "B" a zasahuje sem ochranné pásmo Národného parku Nízke Tatry. Do tejto správy sme tieto územia zaradili pod rovnakými číslami ako v analytickej časti práce.

Mapový list č. 36 - 14 - 07

40/19 Chránený prírodný výtvor Baranovské duby

- plocha 0,25 ha
- vyhlásené Uznesením plenárneho zasadnutia ONV v Banskej Bystrici č. 118/1990 zo dňa 23.6.1990
- reliktný fragment 22 jedincov duba zimného (*Quercus petraea*) a 5 ks duba cerového (*Quercus cerris*) vysokého veku a silných dimenzií. Lokalita predstavuje najsevernejšiu a vertikálne najvyššiu miestnu hranicu ich rozšírenia v Starohorských vrchoch v nadmorskej výške 775 m n.m. Má význam kultúrno-výchovný a vedecký.

Národný park Nízke Tatry - ochranné pásmo (NAPANT OP)

- zasahuje do územia

Mapový list č. 36 - 14 - 12

40/17 Chránený prírodný výtvor Uňadovský tis Laskomer

- plocha 314 m²
- vyhlásené rozhodnutím Okresného úradu životného prostredia v Banskej Bystrici č. ŽP-444/1991-3 zo dňa 25.6.1991
- tis obyčajný (*Taxus baccata*) - objem kmeňa vo výške 1,3 m je 1,63 m; výška 10 m; priemer koruny 20 m; zdravotný stav dobrý

64 Chránené nálezisko Uňadovo

- plocha 3,58 ha
- vyhlásené výnosom Ministerstva kultúry SSR č. 1161/1988-32 zo dňa 30.6.1988
- koncentrovaný výskyt tisu obyčajného (*Taxus baccata*) na dvoch fragmentoch lesa v Starohorských vrchoch v podmienkach prirodzeného biotopu. Vhodne dopĺňa existujúce chránené územia s výskytom tisu v okrese Banská Bystrica (ŠPR Harmanecká tisina, ŠPR Plavno) a umožňuje ucelenejší výskum ekológie tisu v rámci tejto sústavy chránených území.

NAPANT OP

- zasahuje do územia

Mapový list č. 36 - 14 - 13

40/20 Chránený prírodný výtvor Hruška pod Baranovom

- plocha 78,5 m²
- vyhlásené uznesením plenárneho zasadnutia ONV v Banskej Bystrici č. 46/1988 zo dňa 22.4.1988
- zriedkavý exemplár hrušky planej, ktorej vek sa odhaduje na 150 rokov. Vyznačuje sa mimoriadnymi rozmermi - obvod kmeňa 255cm, priemer 81 cm, výška odhadom 15 m. zdravotný stav dobrý, dáva predpoklad k zachovaniu genofondu tohto druhu. Význam vedecký a kultúrno-výchovný.

150 Štátna prírodná rezervácia Baranovo

- plocha 15,83 ha
- vyhlásené Vyhláškou Ministerstva životného prostredia SR o ŠPR č. 83/1993 z 26.4.93.
- územie ŠPR vyniká zachovalými pôvodnými lesnými a rastlinnými spoločenstvami a vzácnymi biotopmi ohrozených, chránených a ojedinelých živočíchov. V rozmedzí cca 200 m sa tu vyskytujú teplomilné mediteránne druhy dosahujúce tu severnú hranicu svojho rozšírenia. S ohľadom na uvedené prírodné zvláštnosti, zachovalosť územia a vhodnosť využívania na vedecko-výskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele má návrh na ŠPR oprávnené opodstatnenie.

49 Chránená študijná plocha Dolinky Jakub

- je v štádiu rozpracovania projektu, bližšie údaje o lokalite v časti Ekologicky významné segmenty

NAPANT OP

- zasahuje do územia

Mapový list č. 36 - 14 - 16

136 Chránený prírodný výtvor Horná roveň

- plocha 1,51 ha, pokračuje na mapovom liste č. 36 - 145 - 21
- vyhlásené rozhodnutím Okresného úradu životného prostredia v Banskej Bystrici č. ŽP-600/1991-3 zo dňa 25.6.1991
- chránený prírodný výtvor predstavuje pestrý súbor skalných útvarov, ktoré sú dokladom geologického vývoja a ukážkou geomorfologických procesov pri pôsobení exogénnych činiteľov (erózia, denudácia) vo vulkanitoch Kremnických vrchov. Selektívnym zvetrávaním vulkanických brekcií sa vyformovali zaujímavé tvary ako skalné stĺpy, veže, stienky, bašty a i., vysoké až do 30 m. Význam vedecko-výskumný, náučný, kultúrno-výchovný.

148 Chránený prírodný výtvor Vodopád na Tajovskom potoku

- patrí do kategórie "B" (územie navrhované na ochranu)
- je situovaný na Tajovskom potoku v hornej časti pramenného toku. Chránený prírodný výtvor predstavuje vodopád prepádajúci z výšky asi 20 m a ostro zarezaný roklinný tok za ním. Bol vytvorený zahlbovaním toku, predstavuje cenný geomorfologický prvok tejto

vulkanickej jednotky. Vegetačný kryt tvorí komplex lesných spoločenstiev, zmiešané porasty - *Fagus sylvatica*, primiešava sa *Picea abies*, *Abies alba*, *Acer pseudoplatanus*.

149 Chránený prírodný výtvor Králická tiesňava

- plocha 20,89 ha
- vyhlásené rozhodnutím Okresného úradu životného prostredia v Banskej Bystrici č. 1030/3/42/93-Ks zo dňa 6.5.1993
- tiesňava Farebného potoka so 7 m vysokým vodopádom v krasových dolomitoch s výskytom viacerých druhov chránených rastlín a živočíchov.

Mapový list č. 36 - 14 - 17

40/15 Chránená prírodná pamiatka Tis v Tajove

- ochranné pásmo tvorí časť parcely č. 1/15, 1/16 na ploche 138 m²
- vyhlásené Uznesením plenárneho zasadnutia ONV v Banskej Bystrici č. 27/1981-ONV zo dňa 29.4.1981
- tis obyčajný (*Taxus baccata*), priemer kmeňa 40 cm; obvod 1,29; šírka koruny 6 m; výška 10 m; vek asi 100 rokov; zdravotný stav dobrý, vysokokmenný dominant. Predstavuje významný dendrologický objekt a vo vzťahu k rodisku J.G.Tajovského a J.Murgaša dotvára kultúrny areál ich pamätnej izby.

40/18 Chránená prírodná pamiatka Sládkovičova lipa v Radvani

- ochranné pásmo 201 m²
- vyhlásené rozhodnutím Okresného úradu životného prostredia v Banskej Bystrici č. ŽP-593/1991-3 zo dňa 25.6.1991
- lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*), obvod kmeňa vo výške 1,3 m je 3,7 m; výška 25 m; priemer koruny 16 m; zdravotný stav dobrý. V roku 1989 bola odborné ošetrená. Zasadená bola na výročie smrti básnika nad jeho hrobom na evanjelickom cintoríne v Radvani. Význam kultúrno-historický.

138 Chránený prírodný výtvor Tajovská kopa

- plocha 0,2719 ha
- vyhlásené rozhodnutím Okresného úradu životného prostredia v Banskej Bystrici č. ŽP-554/1991-3 zo dňa 25.6.1991
- predstavuje morfológicky ojedinelý útvar pramenných kontinentálnych vápencov - penovcov. Z geomorfologického hľadiska je to sukovité penovcové teleso situované vo svahu údolia s úpäťm čela len niekoľko metrov nad úrovňou údolnej nivy a zasahujúceho svojimi jazykovitými a kôrovitými partiami až na dno údolia. Význam vedecko-výskumný a náučný. Je to hodnotný krajinársky prvok situovaný v blízkosti obce Tajov a rekreačných oblastí širšieho okolia Banskej Bystrice.

Mapový list č. 36 - 14 - 18

40/11 Chránená prírodná pamiatka Lipová alej na Urpíne

- plocha 5000 m²

- vyhlásené Uznesením plenárneho zasadnutia ONV v Banskej Bystrici č. 44/1983 zo dňa 13.4.1983

- alej predstavuje 81 stromov - 11 ks pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*), 2 ks agát biely (*Robinia pseudoacacia*), 1 ks javor poľný (*Acer campestre*). Považuje sa za najhodnotnejšiu lipovú alej v okrese Banská Bystrica. Význam vedecko-výskumný, náučný, kultúrno-výchovný.

40/12 Chránený prírodný výtvor Tis na Skuteckého ul. v Banskej

Bystrici

- plocha 16 m²
- vyhlásené Uznesením plenárneho zasadnutia ONV č. 44/1983 zo dňa 13.4.1983
- tis obyčajný (*Taxus baccata*) - obvod kmeňa 1,40 m; priemer 45 cm; šírka koruny 10 m; výška odhadom 10 m; zdravotný stav dobrý; vek asi 100 rokov. Vzácný druh, v intraviláne obcí okresu Banská Bystrica výnimočný.

40/13 Chránený prírodný výtvor Tis v mestskom cintoríne v Banskej Bystrici

- plocha 16 m²
- vyhlásené Uznesením plenárneho zasadnutia ONV č. 44/1983 zo dňa 13.4.1983
- tis obyčajný (*Taxus baccata*) - priemer kmeňa 53 cm; obvod 1,65 m; šírka koruny 8 m; výška odhadom 9 m; zdravotný stav dobrý, plnokmenný; vek asi 100 rokov. Vzácný druh dominantného vzhľadu.

40/14 Chránený prírodný výtvor Ľaliovníky

- plocha 100 m²
- vyhlásené Uznesením plenárneho zasadnutia ONV v Banskej Bystrici č. 44/1983 zo dňa 13.4.1983
- ľaliovník tulipánokvetý (*Liliodendron tulipifera*) na Tajovského ul. v Banskej Bystrici
- 2 stromy, priemer 66 cm a 81 cm; obvod kmeňa 2,00 m a 2,43 m; výška asi 30 m, vek asi 100 rokov; zdravotný stav veľmi dobrý. Ojedinelý druh dominantného vzhľadu, pravdepodobne najväčšie exempláre v okrese Banská Bystrica.

40/21 Chránená prírodná pamiatka Lipa federácie v Banskej Bystrici

- plocha 78,5 m²
- vyhlásené Uznesením plenárneho zasadnutia ONV v Banskej Bystrici č. 46/1988 zo dňa 22.4.1988
- lipa malolistá (*Tilia cordata*) - obvod kmeňa 62 cm; výška 7 m, zdravotný stav veľmi dobrý. Lipa bola vysadená v roku 1986 na počesť vyhlásenia zákona o federácii. Význam kultúrno-výchovný.

60 Chránené nálezisko Stará kopa

- patrí do kategórie "B" (územia navrhované na ochranu)
- zachovalé lesné spoločenstvá s výskytom duba plstnatého (*Quercus pubescens*)

61 Chránené nálezisko Urpínska lesostep

- patrí do kategórie "B" (územia navrhované na ochranu)

- nachádza sa na J až JZ exponovaných svahoch Urpína v rozpätí nadmorských výšok 450 - 500 m n.m. bezprostredne pri Banskej Bystrici. Výskyt zoogeograficky cenných a bioindikačne významných druhov živočíchov; viaceré nechránené, ale reliktné, bioindikačne aj zoogeograficky cenné druhy; veľmi vzácne druhy pavúkov a chrobákov; 10 chránených druhov flóry Slovenska, 14 druhov Orchidaceae. Môže slúžiť ako modelový experiment pre štátnu ochranu prírody, pre ekológov vôbec; nutný výrub expandujúcich borovíc.

NAPANT OP

- zasahuje do územia

Mapový list č. 36 - 14 - 19

151 Štátna prírodná rezervácia Príboj

- plocha 10,96 ha
- vyhlásené Ministerstvom orby v Budapešti v r. 1895, novelizované výnosom MŠ a NO č. 143.547/33 - V zo dňa 31.12.1933 a vyhláškou PŠVU č. 125.318/150 - V/4 zo dňa 25.11.1950 (len plocha 3,40 ha).
- vyhlásené Úpravou MK SSR č. 1556/1983 - 32 zo dňa 31. 3. 1983.
- predstavuje jednu z najstarších prírodných rezervácií na Slovensku. Je ukážkou zachovalých, prírodných a súvislých porastov *Quercus petraea* s prímiesou *Carpinus betulus*, *Quercus cerris*, *Fagus sylvatica* a iných drevín vysoko na Pohroní, pričom *Q. cerris* je na severnom okraji svojho rozšírenia. Z chránených druhov rastlín tu možno hojne nájsť *Cornus mas*, menej *Platanthera bifolia*. Je potrebné zachovanie tohto fytogeograficky, lesnícky a historicky významného územia pre vedecké a študijné ciele.
- je súčasťou NAPANT-u

NAPANT OP

- zasahuje do územia

152 Štátna prírodná rezervácia Plavno

- plocha 28,08 ha
- vyhlásené Poverením školstva, vied a umení č. 125.319/1950 - V/4 zo dňa 15.1.1951, neskôr výnosom MK SSR č. 1160/1988 - 32 zo dňa 30.6.1988.
- v území je najvýznamnejší koncentrovaný výskyt tisú (*Taxus baccata*) na východ od Banskej Bystrice v Bystrickej vrchovine a nadväzujúcom Slovenskom Rudohorí - v roku 1977 8 000 ks. Hoci sa nejedná o pôvodný prírodný les, chránené územie je nielen vhodným priestorom pre koncentrovaný výskyt tisú, ale aj územím s vyzretou fytocenózou a zoocenózou nadobúdajúcou charakter prirodzenej štruktúry. Chránené územie je mimoriadne vhodné pre vedecký výskum, náučné a kultúrno-výchovné ciele.

Mapový list č. 36 - 14 - 21

136 Chránený prírodný výtvor Horná roveň

- pokračuje z mapového listu č. 36 - 14 - 16

Mapový list č. 36 - 14 - 22

62 Chránený prírodný výtvor Malachovské skalky

- plocha 10, 6093 ha
- vyhlásené Uznesením plenárneho zasadnutia ONV v Banskej Bystrici č. 124/1990 zo dňa 28.8.1990
- strednotriasové dolomity chočského príkrovu s prechodom do dolomitických brekcií. Dolomity sú sekundárne prekremenelé. Selektívnym zvetrávaním boli vytvorené porézne voštinové typy. Svojou pestrou geomorfologickou členitosťou vytvárajú Malachovské skalky veľmi zaujímavý a hodnotný krajinársky prvok v tesnej blízkosti intravilánu Banskej Bystrice.

IV.Zachovalá nelesná drevinná vegetácie v sídle a v krajine

Na základe Analýzy súčasnej štruktúry krajiny boli vyšpecifikované fragmenty nelesnej drevinnej vegetácie v sídle a krajine ako základ pre tvorbu kontinuálneho systému zelene. V sídle sú to plochy parkové zámerne budované s týmto účelom, napr. Mestský park,, kde sa okrem druhov autochtónnych druhov nachádzajú aj druhy okrasné.Ďalšia významná plocha je park pod Pamätníkom SNP a rad ďalších menších plôch. Ďalej sú to plochy, fragmenty pôvodnej vegetácie, napr. jelšový háj v Sásovej, porasty na terase Bystričky.V krajine sú to porasty pôvodné, vzniknuté náletom, zriedkavo zámerne vysádzané.

Všetky tieto porasty sú chránené podľa Zákona o ochrane prírody , ktorý je v platnosti od 1. 1 1995., a treba ich zachovať v maximálnej miere. Tieto fragmenty sú základom ekostabilizačnej siete v území, od nich sa bude odvíjať tvorba nových porastov.

3.Návrh realizačných opatrení

1. Vypracovať Regulatívy Územného systému ekologickej stability pre mesto a pre krajinu
2. Vypracovať Návrh reštrukturalizácie mesta a krajiny vzhľadom na zvýšenie ekologickej stability územia a vzhľadom na potreby mesta
3. Vypracovať modelové riešenie jedného biokoridoru v meste Banská Bystrica (napr.údolie Bystričky alebo Tajovského potoka)

Klasifikačné stupne pre hodnotenie genofondových lokalít a významných biotopov

Stupeň č.1.- najmenej hodnotná časť krajiny negatívne ovplyvnená ľudskou činnosťou, kde sa už nevyskytujú pôvodné spoločenstvá a biotopy

Stupeň č.2. - intenzívne využívané časti krajiny s pozmenenými spoločenstvami a biotopmi

Stupeň č.3. - málo pozmenené spoločenstvá a biotopy, často intenzívne využívané, ktoré si zachovali biologickú, ekologickú a krajinársku hodnotu

Stupeň č.4. - pôvodné spoločenstvá a biotopy, ktoré nie sú vzácne z hľadiska výskytu v rámci Slovenska, ale majú svoj veľký význam v rámci regiónu, lokality s výskytom ohrozených a zriedkavých druhov

Stupeň č.5. - pôvodné spoločenstvá a biotopy vzácne z hľadiska výskytu v rámci Slovenska